

Zakon za Združhenija na Gragiani i Fondacii

I. PRICHINI PORADI KOI SE DONESUVA ZAKONOT

So Ustavot na Republika Makedonija ("Sluzhben Vesnik na RM" 52/91), na gragianite im se garantira slobodata na združhuvane zaradi ostvaruvane i zastita na nivnite ekonomski, socijalni, kulturni i drugi prava i uveruvana, od sto proizleguva deka mozhat da osnovaat združhenija na gragiani. Vo niv gragianite mozhat da pristapuvaaat i da istapuvaaat samo na nachin i vo postapka utvrdena so zakon. Paralelno, se javuva potreba od normativno- zakonsko regulirane na organizaciite koi nemaat svoe chlenstvo, tuku poseduvaaat opredelen iznos na sredstva, koj e namenet (sobran) za ispolnuvane na statutarните celi na taa organizacija (se raboti za fondacija). Od prichina sto poimot fondacija ne bese dosega potemelno opfaten so naseto zakonodavstvo, i imajli vo predvid deka ovie dva tipa na organizirane dejstvuvaaat vo istovetna opstestvena oblast, se javi potreba fondacijata legalno da se determinira so ovoj normativen akt, zaedno so združhenieto na gragiani.

Donesuvaneto na poseben Zakon za združhenija na gragiani i fondacii e potreba na noviot demokratski politichki sistem, vo koj gragianite mozhat slobodno da združhuvaat sredstva ili samite da se združhuvaat zaradi ispolnuvane na ekonomski, socijalni, kulturni, sportski i drug vid potrebi. Dosega, samo združhenieto na gragiani za ovoj vid na potrebi bese regulirano so Zakonot za opstestveni organizacii i združhenija na gragiani, chii odredbi veje se nadminati, a del od niv se sprotivni na Ustavot na Republika Makedonija, i ne se opfateni so bilo koj drug zakon. Spored chlen 6 od Ustavniot zakon za sproveduvane na Ustavot na Republika Makedonija, zakonite sto ne se vo soglasnost so ustavnite odredbi trebase veje da bidat usoglaseni vo rok od edna godina od denot na proglasuvaneto na Ustavot. Vrz osnova na iznesenoto se predлага i donesuvaneto na ovoj zakon.

II. OSNOVNI NACHELA VRZ KOI SE ZASNOVA ZAKONOT

Zakonot chie donesuvane se predлага se zasnova vrz slednite osnovni nachela:

- sloboda na združhuvane na gragiani ili na sredstva zaradi ostvaruvane i zastita na nivnite ekonomski, socijalni, kulturni, sportski i drugi prava i uveruvana;

- sloboda na osnovane na združenija na građani, pristapuvane i istapuvane od niv;
- zaštita na slobodata na građanite za združuvane vo združenija na građani;
- programata i dejstvuvaneto na združenijata na građani i fondacijite ne mozhat da bidat nasocheni kon nasilno urivane na ustavniot poredok na Republika Makedonija i kon pottiknuvane ili povikuvane na voena agresija ili razgoruvane na nacionalna, rasna ili verska omraza ili netrpelivost;
- javnost vo rabotata na združenieto na građani i fondacijata

III. SODRZHINA NA ZAKONOT

Sodržinata na zakonot gi opfata osnovnite odnosi sto se ureduvaat so nego i nachinot na koj se predlozhuva nivnata primena.

Je se ovozmozhi opredelen broj na odnosi koi je nastanat vo soodvetnata oblast na vostanovuvane i deluvane na združenijata i fondacijite preku nivnite statuti da bidat regulirani na samostoen i kreativen nachin.

ZAKON za združenija na građani i fondaciji

I. OPSHTI ODREDBI

chlen 1

So ovoj zakon se ureduva nachinot, uslovite i postapkata za osnovane, registracija, rabotene i prestanok na združenija na građani i fondaciji.

So ovoj chlen se reguliraat statusnite prasana svrzani so združenijata na građani i fondacijite odnosno nachinot, uslovite i postapkata za osnovane, registracija, rabotene i prestanok na istite.

Znachi, so ovoj zakon na eden edinstven i zaokružen nachin se reguliraat formite i oblicite na građansko združuvane (na lugie i materijalni sredstva) sto pretstavuva osnova za izgradba i razvoj na građanskoto opstestvo vo nasata drzhava.

chlen 2

Gragianite slobodno mozhat da se zdruzhuvaat vo zdruzenija na gragiani i da osnovaat fondacii zaradi ostvaruvane i zastita na ekonomski, socijalni, kulturni, nauchni, struchni, tehnicki, humanitarni, obrazovni, sportski i drugi prava i uveruvana vo soglasnost so Ustavot i zakonot.

Zdruzenijata na gragiani i fondaciite se neprofitni organizacii.

Ako vo raboteneto na zdruzenijata na gragiani i fondaciite se ostvari dobivka, taa mora da bide upotrebena iaskluchitelno za poddrzhuvane i ostvaruvane na nivnite celi i aktivnosti utvrdeni so statutot.

Soglasno chlen 20 od Ustavot na Republika Makedonija na gragianite im se garantira slobodata na zdruzhuvane kako edno od osnovnite chovekovi prava zaradi ostvaruvane i zastita na nivnite politichki, ekonomski, socijalni, kulturni i drugi prava i uveruvana. Znachi, izvedeno od ovaa ustavna odredba, gragianite mozhat da se zdruzhuvaat odnosno da osnovaat:

1. Zdruzenija na gragiani
2. Fondacii

Zdruzenijata na gragiani i fondaciite se dvata osnovni oblika na neprofitni organizacii chie egzistirane e svrzano so zdruzhuvane na lugie (vo zdruzenija) ili sredstva (vo fondacii) iskluchivo zaradi ostvaruvane na statutarno (no i ustavno i zakonski) opredelenite celi, prava, interesi i uveruvana¹.

Kako rezultat na osnovnite postulati za osnovane na zdruzenija na gragiani i fondacii (soglasno ramkite dadeni vo Ustavot a operacionalizirani so ovoj Zakon), zdruzenijata na gragianite i fondaciite, bidejli spored ovoj Zakon se neprofitni organizacii, dokolku vo svoeto rabotene i ostvarat profit (dobivka) taa mora iskluchivo da bide upotrebena za ostvaruvane na nivnite statutarno utvrdeni celi i aktivnosti. Vo sluchaj dobivkata da ne bide raspredelena soglasno chlen 2 stav 3 (za poddrzhuvane i ostvaruvane na aktivnostite) od ovoj zakon, togas soodvetното zdruzenie na gragiani odnosno fondacijata go

¹ Vo neкои dr`avi osven ovie dve pravni formi (zdrue`nie na gra`ani i fondacija) postojat organizacii koi po svojata priroda nemaat osnova~ki vlog (kako kaj fondacijata) ili nemaat ~lenstvo (kako kaj zdrue`nieto) no sepak prirodata na nivnite aktivnosti (na primer neprofitnost, deluvawe vo ime na po[irok javen interes i sli~no) gi pravi kompatibilni na ovaa grupa na organizacii. Od ovoj tip mo`at da bidat neкои instituti, centri, ili humanitarni organizacii.

gubi karakterot na neprofitna organizacija i согласно ovoj zakon je prestane da postoji. Posiroko za ova vidi gi chlen 52-60 od Zakonot.

chlen 3

Zdruhenijata na gragiani i fondaciite ne mozhat da vrsat politichki aktivnosti ili da go koristat svojot imot i sredstva za ostvaruvane na celi na politichkite partii.

Kako politichka aktivnost vo smisla na stavot 1 na ovoj chlen se podrazbira direktno uchestvo vo izbornata kampana ili sobirane na sredstva za izbornata kampana i finansirane na politichkite partii.

Sогласно chlen 20 od Ustavot na Republika Makedonija, zdruhenijata na gragianite i fondaciite se osnovaat zaradi ostvaruvane na nivnite statutarni celi. Se podrazbira deka aktivnostite na brojni organizacii registrirani spored ovoj Zakon imaat za pole na svoeto deluvane domeni koi sekako poseduvaat dopirni točki so politichkite procesi i praktichnoto vrsene na politikata vo edno opstestvo. Se razbira deka taa dimenzija vo nivnoto deluvane bi trebala i ponatamu da se pottiknuva. Intencijata na ovaa odredba e da se ostvari pojasna distinkcija pomegu direktnata politichka involviranost i oboenost na aktivnostite od onaa koja bi se obraжала na drugi, pospecifichni interesi, koi se podrazbira i ochekuva da ja nadminuvaat granicata na potesno determiniranata politichka pripadnost.

Ovie organizacii vo ostvaruvaneto na svoite celi mozhat formalno (deklarativno) da poddrzhat nekoja politichka partija ili koalicija, no ne mozhat direktno da uchestvuvaat vo izbornata kampana ili so svoi sredstva da finansiraat politichki partii ili da sobiraat pari za niv.

Znachi, zdruhenijata na gragiani ili fondaciite ne mozhat da se zanimavaat so klasichni politichki aktivnosti nitu pak mozhat da se transformiraat (sогласно chlen 6 stav 3 od ovoj Zakon) vo politichka partija ili da stanat ogranok na nekoja postojna politichka partija.

Dokolku ostvarat politichki aktivnosti navedeni vo stavot 2 na ovoj chlen, toa pretstavuva zakonski osnov za nivno prestanuvane sогласно chlen 56 stav 1 alineja 1 od Zakonot.

Svetskите iskustva pokazhuvaat deka samite politichki partii mozhat da osnovaat zdruhenija ili fondacii koi vsusnost preku svoite aktivnosti i svojot posirok angazhman (edukativni aktivnosti, seminari, konferencii, istrazhuvachki proekti i sl) ja promoviraat svojata

ideologija i principi, no se pravi napor da se sočuva nezavisnosta vo deluvaneto na ovie organizacii vo odnos na tekovnoto i pragmatsko politichko deluvane.

chlen 4

Programite i dejstvuvaneto na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite ne mozhat da bidat nasocheni kon:

- nasilno urivane na ustavniot poredok na Republikata**
- pottiknuvane ili povikuvane na voena agresija**
- razgoruvane na nacionalna, rasna ili verska omraza ili netrpelivost.**

Spored odredbite na Ustavot (chlen 20) programite i aktivnostite na zdruzhenijata na gragianite i fondaciite ne mozhat da bidat nasocheni kon nasilno urivane na ustavniot poredok na Republika Makedonija, kon pottiknuvane ili povikuvane na voena agresija ili razgoruvane na nacionalna, rasna ili verska omraza ili netrpelivost. Isto taka zabraneti se voeni ili poluvoeni zdruzhenija sto ne im pripagiat na vooruzhenite sili na Republika Makedonija (chlen 20 stav 3 i 4 od Ustavot na Republika Makedonija).

Dokolku sepak programata ili aktivnosta na opredeleno zdruzhenie na gragiani ili fondacija e sprotivna na ovie ustavni postulati, togas Ustavniot sud so svoja odluka je go konstatira toa, sto soglasno chlen 52 stav 1 alineja 3 i chlen 56 od ovoj zakon e osnov za prestanok na zdruzhenieto na gragiani ili fondacijata.

Za dosledното ostvaruvane na programite i aktivnostite na zdruzhenijata na gragianite ili fondaciite inicijativa mozhe da se pokrene od sekoj odnosno so javna tuzhba (actio popularis) odnosno soglasno chlen 56 stav 2 sekoj mozhe da dade inicijativa za prestanok na zdruzhenieto na gragiani ili fondacijata ako osnovano se somneva deka ostvaruva aktivnost sprotivno chlen 20 stav 3 i 4 od Ustavot na Republika Makedonija i chlen 3 i 4 od ovoj Zakon.

Predlagach za pokrenuvane postapka pred osnovniot sud e javniot обвинител na chija teritorija se naogia sedisteto na soodvetното zdruzhenie na gragiani odnosno fondacija (chlen 58 stav 1 od Zakonot).

chlen 5

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite imaat statut.

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite se samostojni vo organiziraneto i ostvaruvaneto na svoite celi, interesi i aktivnosti utvrdeni so statutot.

Združbenijata na graѓani i fondaciite svoje prava, dolžnosti i odgovornosti gi ostvaruvaat soglasno so Ustavot, zakonot i statutot.

Osnoven akt na združbenieto na graѓini ili fondacijata e nivniot statut.

Zakonot ja naveduva samo ramkata na osnovnata soдрzhina na statutot (vidi член 20 od Zakonot) pri sto se istaknuva samostojnosta vo organiziraneto i aktivnostite (ostvaruvane na nivnite statutarни цели) na združbenijata na graѓani i fondaciite.

Znači, se ostava na dispozicijata na združbenijata i fondaciite ureduvaneto na organizacijata i aktivnostite pri sto nivnite prava, dolžnosti i odgovornosti se sveduваat vo ramkite na nachelata na ustavnost i zakonitost i vo soglasnost so odredbite na nivnite statuti.

член 6

Združbenijata na graѓani i fondaciite se pravni lica.

Združbenijata na graѓani i fondaciite, kako i nivnite soјуzi i drugi oblici na združuvane ili povrzuvane, steknuваat svojstvo na pravno lice so denot na upisot vo registarot na združbenijata na graѓani ili na fondacii (vo natamosniot tekst: registar).

Združbenijata na graѓani i fondaciite ne mozhat da se transformiraat vo drugi vidovi na pravni lica.

Združbenijata na graѓani i fondaciite imaat praven subjektivitet koj go steknuваat so denot na upisot vo sudskiот registar na združbenija na graѓani i fondacii.

Pravniот subjektivitet na združbenijata i fondaciite e od traen karakter.

Soglasno член 6 stav 3 od zakonot, združbenijata na graѓanite i fondaciite ne mozhat da se transformiraat vo drugi vidovi na pravni entiteti odnosno drugi vidovi na pravni lica (na primer vo trgovski društva ili politichki partii), bidejќi bi prestanale da postojat.

Ovaa zabrana ne bi trebalo da se odnesuva na porazvijenite formi i oblici na združuvane (soјуzi i slichno) kako i na mozhnosta za членuvane vo stranski združbenija na graѓani i fondacii. Isto taka, ovaа zabrana ne se odnesuva na transformacijata na edno združbenie na graѓani vo fondacija ili obratno, od prichina sto i pokraj toа sto se menuva pravната forma, seпак se задржува neprofitniот karakter na таа organizacija.

член 7

Združbenijata na graѓani i fondaciite odgovaraat za svoje obvrski so svojot imot i sredstva.

Združbenijata na graѓani i fondaciite ne mozhat da vrsat stopanski dejnosti.

Združbenijata na graѓani i fondaciite mozhat da osnovaat edinstveno društva so ogranichena odgovornost i akcionerski društva za ostvaruvane na nivnite celi, interesi i aktivnosti i za finansirane na nivnite funkcii utvrdeni so statutot.

Soglasno nivniot praven subjektivitet, združbenijata na graѓanite i fondaciite odgovaraat za svoje obvrski so svojot imot i sredstva.

Po pravilo, združbenijata na graѓanite i fondaciite ne mozhat da vrsat stopanska dejnost, soglasno zakonot za trgovskite društva. Ovaa generalna odredba proizleguva od rezoniraneto deka združbenijata i fondaciite se osnovaat primarno za ostvaruvane na celi i interesi od poinakva priroda, koi voedno mozhat da imaat i svoja pazarna vrednost no taa dimenzija e od sekundarno znachene.

Od druga strana, stav 2 ne deluva apsolutno prohibitivno, bidejli kaj združbenijata i fondaciite vo ramkite na vrsene na svoje aktivnosti se dozvoluva onakva ekonomska aktivnost koja odgovara i korespondira so domenot na deluvaneto na taa organizacija. Sustinski, ovie organizaciji tezhneat da zadovoluvaat takov tip na potrebi na graѓanite, koi chesto vo normalni pazarni uslovi ne bi mozhele da opstanat. Vo ovaa smisla, prodazhbata na dobra ili davaneto na uslugi koi se vo ramkite na poletoto na interesno dejstvuvane na organizacijata i koi se ostvaruvaat so cel da se realiziraat statutarnite celi ne se tolkuvaat kako "ekonomski aktivnosti"².

² Kako primer bi mo`el da se navede slu~ajot vo anglosaksonskite zemji kade nevladinite organizatii go dobivaat statusot na charity koj e neposredno vrzan so dano~ni olesnuvawa. Konkretno vo vrska so ekonomskite aktivnosti, se pravi distinkcija me`u "trguvawe so primarna cel" i "dopolnitelno trguvawe". Prvoto e vrzano za primarnata cel na organizacijata ili pretstavuva ekonomska aktivnost koja e glavno izvr[uvana od (za) korisnicite na uslugite na taa organizacija. Ako ovie dejnosti se predvideni vo statutot, se smeta za soodvetno dobrata [to se nudat ili uslugite da bidat naplatuvani. Dopolnitelnata ekonomska aktivnost isto taka mo`e da pridonesuva vo vr[eweto na primarnata cel na charity, i vo dano~en smisol taa se tretira kako primarna. Vo ovaa smisla ovde bi spa`alo sobiraweto na dobrovolni prilozii ili sredstva za celite na organizacijata, ili dobrotvoren koncert, igranka, prodaba na pijaloci i hrana ili suveniri vo ramkite na eden muzej (kade dobivkata odi direktno na organizacijata za nejjino opstojuvawe i rabotewe) i sli~no. Charity Commissioners for England and Wales, Charity and Trading (1996)

Posiroko, za oblicite i formite na osnovane na trgovski drustva od strana na zdruzhenijata na gragianite i fondaciite, vidi vo prilopot na ovoj komentar.

chlen 8

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite dejstvuvaat i se organiziraat vrz teritorijalen princip.

Ovoj Zakon kako osnoven princip na dejstvuvane i organizacija na zdruzhenijata na gragianite i fondaciite go utvrduva teritorijalniot princip.

Mozhebi, zaradi ostvaruvane (organizirane i dejstvuvane) na porazvienite formi i oblici na zdruzhuване na gragianite i fondaciite, trebase da se predvidi i funkcionalniot princip, no sepak zakonodavecot se zadrzha samo na teritorijalniot princip, odnosno spored mestoto na naogiane na sedisteto na zdruzhenieto na gragiani ili fondacijata se vrsi registracija pred soodvetniot registracionen sud.

Sepak, so chlen 72 od Zakonot se ostava prostor za funkcionalno povrzuvane na zdruzhenijata na gragianite i fondaciite vo drugi oblici na povrzuvane koe e od zaednichki interes za unapreduvane na rabotata i aktivnostite, za usoglasuvane na posebnite i zaednichkite interesi vo oblata vo koja se osnovani, kako i za ostvaruvane na drugi prasana od zaednichki interes.

chlen 9

Rabotata na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite e javna.

So statutot na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite se opredeluva nachinot na obezbeduvane i ostvaruvane na javnost vo negovata rabota.

Sekoe zdruzhenie na gragiani i fondacija, soglasno odredbite na ovoj Zakon e dolzhno da raboti spored nacheloto na javnost.

Operacionalizacijata na ovoj princip]e se vrsi soglasno resenijata sto]e se predvidat vo statutot na zdruzhenieto ili fondacijata.

chlen 10

Sekoe zdruzhenie na gragiani i fondacija ima ime.

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite mozhat da upotrebuvaat i skrateni oznaki na imeto dokolku toa e zapisano vo registarot.

Imeto i skratenata oznaka na imeto na zdruzhenieto na gragiani i fondacijata mora jasno da se razlikuva od iminata na drugite zdruzhenija na gragiani i fondacii koi se zapisani vo registarot.

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite chii interesi se povredeni so neopravdano koristene na nivното ime, imaat pravo da bataat prestanok na upotrebata na nivното ime i da baraat nadomestok za prichinetata steta.

Zdruzhenijata na gragianite i fondaciite mora da imaat ime.

Dokolku vo aktot za osnovane izrichito e predvideno a toa e zapisano vo sudskiot registar, zdruzhenijata na gragiani i fondaciite mozhat da upotrebuvaat i skrateni oznaki na imeto.

Od druga strana, imeto i skratenata oznaka na zdruzhenieto i fondacijata mora jasno da se razlikuvaat od iminata na drugite zdruzhenija na gragiani i fondacii koi se zapisani vo registarot.

Zdruzhenijata na gragianite i fondaciite imaat pravo da baraat zastita za neopravdano koristene na nivното ime kako i nadomest na steta od takvoto neopravdano koristene na nivното ime.

Vo Republika Makedonija momentalno egzistiraat poveje iljadi zdruzhenija na gragiani so slichno a neкои i so identichno ime. Pri upisot vo sudskiot registar sudot mora da vodi smetka za chlen 77 stav 2 od Zakonot, odnosno ako imeto na dve ili poveje zdruzhenija na gragiani se povtoruva so isti znaci i zborovi, postojното ime go zadrzhuva zdruzhenieto na gragiani koe e prvo zapisano vo registarot na opstestvenite organizacii i zdruzhenija na gragiani koj se vodese pri opstinskiot organ za vnatresni raboti.

Dokolku ova ne mozhe da se utvrdi, togas bi trebalo postapkata za registracija da se zapre, a zainteresiranite zdruzhenija na gragiani da se upatat na parnica kade sudot vo redovna postapka je go utvrdi imeto na zdruzhenieto na gragiani. Po sudskoto resavane na ova prejudicijalno prasane je se izvrsi upis vo registarot na soodvetното zdruzhenie na gragiani.

chlen 11

Izrazite koi oznachuvaa ime na drzhavata, nejzinite izvedenici i nejzinite kratenki, ime na istoriski lica i mesta, mozhat da se stavat kako dodatoci vo imeto na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite, samo ako e dadeno odobruvane od Ministerstvoto za pravda.

Pri upisot vo registarot sudot mora da vodi smetka za izrazite koi oznachuvaat ime na drzhava, nejzinite izvedenici i nejzinite kratenki, ime na istoriski lica i mesta, koi mozhat da se stavat kako dodatoci vo imeto na zdruzhenija na gragiani i fondacii, za sto se bara odobruvane od Ministerstvoto za pravda.

Znachi, odobrenieto na Ministerstvoto za pravda, vo vakvi sluchai, stanuva obligatoren dokument potreben za upis vo registarot soglasno chlen 44 od Zakonot.

chlen 12

Na zdruzhenie na gragiani mozhe da mu se doveri vrsene na javno ovlastuvane.

Javnoto ovlastuvane go doveruva soodvetното ministerstvo od oblata vo koja dejstvuva zdruzhenieto na gragiani, vo soglasnost so zakon.

Organot od stavot 2 na ovoj chlen pri davaneto na javno ovlastuvane na zdruzhenieto na gragiani gi zema predvid slednive opsti kriteriumi:

- prirodata i oblata na aktivnosta;
- profesionalnite celi na zdruzhenieto na gragiani;
- potrebata od aktivnost na zdruzhenieto na gragiani za posirokata javnost i koristeneto na nivnite uslugi;
- soodveten organizacionen kapacitet;
- dolzhinata na iskustvoto vo oblata vo kojasto dejstvuva

Na zdruzhenieto na gragiani mozhe da mu bide odzemenovrseneto na javното ovlastuvane, poradi zloupotreba i neobezbeduvane na negovoto vrsene.

Pokraj obichni zdruzhenija na gragiani ovoj zakon predviduva i zdruzhenija na gragiani so javni ovlastuvana. Celta na ovaa odredba e drzhavata da ovozmozhi poseben status na organizacii koi se vo sostojba da davaat uslugi koi se od posiroka javna korist. Se smeta deka postoeneto na takvi organizacii ja rasteretuva drzhavata od obvrskata za formirane na dopolnitelna administracija, a preku toa se ovozmozhuva i poefikasno funkcionirane na sistemot.

Imeno, soglasno opstite kriteriumi: prirodata i oblata na aktivnosta; profesionalnite celi na zdruzhenieto na gragiani; potrebata od aktivnost na zdruzhenieto na gragiani za posirokata javnost i koristeneto na nivnite uslugi; soodveten organizacionen kapacitet (opremenost, angazhirane na struchni lica) i dolzhinata na iskustvoto vo

oblasta vo kojasto dejstvuva, soodvetното ministerstvo od oblasta vo koja dejstvuva združhenieto na gragiani mu doveruva vrsene javni ovlastuvana. So svoj akt (resenie) soodvetното ministerstvo gi utvrduva kriteriumite pod koi go doveruva javното ovlastuvane na soodvetното združhenie ili fondacija, a isto taka vo resenieto treba da se opredelat i uslovite zaradi koi soodvetното združhenie ili fondacija je go izgubat ovoj status.

Odredbite od ovoj chlen soodvetno mora da se primenuvaat i za fondaciite odnosno treba da se predvidi deka soglasno ovie kriteriumi i na fondacijata mozhe da i bide doveren vakov status.

Ovaa privilegija (taa e obichno vrzana so danochni, carinski ovlastuvana, koristene na buxetski sredstva i slichno) za vrsene na javni ovlastuvana mozhe da bide odzemenaa poradi: zloupotreba i neobezbeduvane na vrseneto na aktivnostite za koi e dobieno javното ovlastuvane.

Zakonodavecot trebase vo kaznenite odredbi da predvidi posebna kazna za onie združhenija na gragiani koi je go zloupotrebat statusot na organizacija so javno ovlastuvane odnosno je go zloupotrebat vrseneto na javното ovlastuvane.

chlen 13

Združhenieto na gragiani i fondacijata mozhe da koristi danochni i carinski olesnuvana vo soglasnost so zakon.

Soglasno karakterot i celite poradi koi se združhuvaat lugie (združhenija na gragiani) i sredstva (fondacii), dadeni vo chlen 20 od Ustavot i chlen 2 od ovoj Zakon, združhenijata na gragianite i fondaciite mozhat da koristat danochni i carinski olesnuvana.

Visinata i nachinot na koristeneto na danochnite i carinskite olesnuvana je se opredelat vo soodvetnite fiskalni i carinski zakoni kako i vo aktot za doveruvane vrsene na javno ovlastuvane donesen od strana na soodvetното ministerstvo.

II. ZDRU@ENIJA NA GRA|ANI

1. Osnovane na združhenija na gragiani

chlen 14

Gragianite mozhat da osnovaat združhenija na gragiani zaradi zadovoluvane na svoje lichni i zaednichki celi i interesi.

Gragianite osnovaat združenija na gragiani zaradi zadovoljvane na svoje lichni i zaednichki celi i interesi dadeni vo chlen 20 od Ustavot na Republika Makedonija i chlen 2 stav 1 od ovoj Zakon.

chlen 15

Za vidot na združhuvaneto i vnatresnata organizacija na združenijata na gragiani odluchvaat gragianite kako osnovachi na osnovachko sobranie.

Za izmena na vidot na združhuvaneto i vnatresnata organizacija na združenijata odluchvaat chlenovite na združenieto na gragiani na sobranie.

Ostaveno e na slobodnata ocenka na gragianite da odluchat za vidot na združhuvaneto i vnatresnata organizacija na združenieto koi kako osnovachi taa svoja volja ja izrazuvaat na osnovachkoto sobranie.

Isto taka na sobranie se odluchva za izmenata na vidot na združhuvaneto kako i za vnatresnata organizacija na združenieto.

chlen 16

Osnovachi na združenie na gragiani mozhat da bidat samo polnoletni gragiani drzhavjani na Republika Makedonija.

Osnovachi na združenija na gragiani ne mozhat da bidat lica na koi so pravosilna sudska presuda im e odzemenata delovната sposobnost.

Kako osnovachi na združenie na gragiani mozhat da se javat samo polnoletni gragiani koi se drzhavjani na Republika Makedonija.

Vo svojstvo na osnovachi na združenija ne mozhat da se javat lica so odzemenata delovna sposobnost odnosno lica koi ne mozhat samostojno da nastapuvaat vo pravniot promet.

chlen 17

Združenie na gragiani mozhat da osnovaat najmalku petmina polnoletni gragiani drzhavjani na Republika Makedonija.

Zakonski minimum spored koj kako osnovachi mozhat da osnovaat združenie na gragiani e pet polnoletni gragiani drzhavjani na Republika Makedonija.

Drzhavjanstvoto na Republika Makedonija se dokazhuva so uverenie za drzhavjanstvo izdadenno od Ministerstvoto za

vnatresni raboti ili so lichna karta (fotokopija od uverenieto za drzhavjanstvo ili lichnata karta).

chlen 18

Zdruzhenieto na gragiani se osnova na sobranie na osnovachite na koe se donesuva akt za osnovane, programa, statut i se izbiraat negovite organi.

Zdruzhenieto na gragiani se osnova na konstitutivnata sednica na sobranieto na osnovachite na koe se donesuvaat slednite konstitutivni akti i dokumenti: akt za osnovane, programa za rabota na zdruzhenieto, statut i se izbiraat organite na zdruzhenieto.

Poblisku za obrascite na navedenite akti i dokumenti vo prilogot na ovoj komentar.

chlen 19

Aktot za osnovane na zdruzhenieto na gragiani, osobeno sodrzhi:

- ime, sediste i adresa na zdruzhenieto na gragiani;
- imina, adresi i edinstven matichen broj na osnovachite;
- celi i zadachi i
- ime na ovlastenoto lice koe]e go pretstavuva i zastapuva vo pravniot promet i sprema tretii lica vo javnosta

Aktot za osnovane kako osnoven konstitutiven akt za osnovane na zdruzhenija na gragiani mora da sodrzhi: ime, sediste i adresa; imina, adresi i edinstven matichen broj na osnivachite; koi se celite i zadachite na zdruzhenieto (koi mora da se vo soglasnost so chlen 20 od Ustavot na RM i chlen 2 stav 1 od ovoj Zakon) i ime na ovlastenoto lice koe]e go pretstavuva i zastapuva vo pravniot promet i sprema tretii lica vo javnosta novoformiranoto zdruzhenie.

Po pravilo kako ovlasteno lice koe]e go pretstavuva i zastapuva zdruzhenieto se opredeluva pretsedatelot na zdruzhenieto koj pokraj zastapuvaneto i pretstavuvaneto treba vo sudot da ja izvrsi registracijata na zdruzhenieto. Ova svoe ovlastuvane pretsedatelot mozhe da go prenese na nekoj od drugite osnovachi, na nekoj chlen od sobranieto ili na chlen na izvrsniot odbor.

chlen 20

Statutot na zdruzhenieto na gragiani osobeno sodrzhi:

- ime i sediste na zdruzhenieto na gragiani

- celi i zadachi na zdruzhenieto na gragiani, oblici i nachin na dejstvuvane
- organi, nachin na nivniot izbor i otpovikuvane i nivniot megjuseben odnos
- traene na mandatot na organite i nachinot na odluchuvane na chlenovite
- steknuvane i raspolagane so imotot
- ostvaruvane na javnost vo rabotata
- opredeluvane na uslovi za osnovane ogranoci (organizacioni edinici)
- uslovi i nachin na pristapuvane i iskluchuvane od zdruzhenieto na gragiani
- pretstavuvane i zastapuvane vo pravniot promet i sprema tretii lica
- prestanok na zdruzhenieto na gragiani
- postapuvane so imotot na zdruzhenieto na gragiani vo sluchaj na prestanok na zdruzhenieto i
- drugi prasana utvredni so zakon

Statutot na zdruzhenieto na gragiani mora da se temeli i da proizleguva od aktot za osnovane osobeno vo delot koj se odnesuva na celite i zadachite na zdruzhenieto koi treba da se dorazraboteni vo statutot.

Zakonot predviduva poveje elementi koisto treba da gi sodrshi statutot na zdruzhenieto na gragianite no se ostava prostor zdruzhenijata na gragianite so svojot statut samostojno i pospecifichno da ureduvaat prasana koisto se od interes za ostvaruvane na nivnite celi i zadachi ili koi soodvetstvuvaat na samata priroda na zdruzhenieto.

Vo prilog na ovoj komentar se dadeni obrasci na statut na obichno zdruzhenie na gragiani, kako i statut na sojuz (porazviena forma na zdruzhenie na gragiani, chlen 72 od ovoj zakon).

2. chlenuvane vo zdruzhenie na gragiani

chlen 21

chlen na zdruzhenie na gragiani mozhe da bide sekoj gragianin drzhavjanin na Republika Makedonija, koj dobrovolno je pristapi kon zdruzhenieto na nachin utvreden so statutot.

Stranski drzhavjani mozhat da se zachlenuvaat vo zdruzhenija na gragiani na Republika Makedonija ako e predvideno vo statutot.

Združženijata na građani ja garantiraat anonimnosta na ličnite podatoci na članovite na združženieto koi toa go pobarale.

členovite na opredeleni združženija (združženija na zavisnici od droga, alkohol, tutun, zabolni od opredeleni bolesti) ja zadržhuvaat svojata anonimnost.

Zakonot insistira na dobrovolnosta za članuvane vo združženija na građani, sto znachi deka člen na združženie na građani mozhe da bide sekoj građanin držhavanin na Republika Makedonija koj dobrovolno je pristapi kon združženieto.

Isto taka, dokolku toa e predvideno so statutot na soodvetното združženie stranski držhavanjani mozhat da se zachlenuvaat vo toa združženie.

Združženieto na građani e dolzhno da se grizhi za anonimnosta na ličnite podatoci na članovite na združženieto dokolku toa tie go pobarale.

Od ova se pravi iskluchok koga se raboti za členovi na opredeleni združženija (zavisnici od droga, alkohol, tutun ili zabolni od opredeleni bolesti) deka tie ja zadržhuvaat svojata anonimnost.

člen 22

Zachlenuvaneto vo združženie na građani se vrsi so pristapnica koja pri iskluchuvane ili prestanok na članuvane vo združženieto, zadolzhitelno se vraja.

Združženieto na građani za svoje členovi vodi registar na členstvoto, koj se azhurira ednas godisno.

Združženieto na građani vo svojot statut gi utvrduva oblicite i formite na kolektivното članuvane.

Sekoj člen mozhe dobrovolno da istapi od združženieto na građani.

Uslovite i nachinot za iskluchuvane ili za prestanok na članuvaneto vo združženieto na građani se utvrduva so statut.

Sekoj građanin koj saka da stane člen na opredeleno združženie toa go vrsi so pristapnica koja po iskluchuvaneto ili prestanokot na negovoto članuvane zadolzhitelno mora da mu se vrati.

Zakonot predviduva dolzhnost za sekoe združženie na građani da vodi registar na svoeto členstvo koj registar treba da se azhurira ednas godisno odnosno dokolku brojot na članovite na združženieto padne pod brojot predviden vo člen 17 od ovoj Zakon, togas nastapuva člen 52 od ovoj Zakon, odnosno soodvetното združženie prestanuva da raboti.

Isto taka, zakonodavecot ostavil na slobodnata dispozicija na zdruzhenijata so svoje statuti da gi utvrdat oblicite i formite na kolektivното chlenuvane.

Dobrovolniot karakter na chlenuvaneto utvrden so chlen 21 stav 1 od ovoj zakon se anticipira i vo stavot deka sekoj chlen mozhe dobrovolno da istapi od zdruzhenieto na gragiani.

So statutot na zdruzhenieto se utvrduvaat uslovite i nachinot za iskluchuvane ili za prestanok na chlenuvaneto vo soodvetното zdruzhenie.

3. Organi na zdruzhenieto na gragiani

chlen 23

Organi na zdruzhenieto na gragiani se:

- **sobranie**
- **izvršen organ**

So statutot na zdruzhenieto na gragiani mozhat da se predvidat i drugi organi.

Zakonot kako obligatorni organi koi mora da gi izbere sekoe zdruzhenie gi predviduva sobranieto i izvršniot organ.

So chlen 63 Zakonot se predviduva uste eden zadolžitelen organ koj je vrši kontrola za namensko koristene i raspolagane na sredstvata i prihodite na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite. Imeno, so statutot na zdruzhenieto mora da se predvidi organot (bilo da e toa nadzoren odbor, nadzorna komisija i slichno) koj je vrši kontrola na sproveduvaneto na odredbite od statutot kako i kontrola na finansiskoto rabotene na soodvetното zdruzhenie. Isto taka so statutot se opredeluva sostavot, nadležnosta, nachinot na izborot na ovoj organ koj po pravilo bi trebalo da go izbere sobranieto ili izvršniot organ. Znachi, posebno mesto vo statutot mora da bide posveteno za ovoj nadzoren organ kako organ koj deluva vo ramkite na sekoe zdruzhenie na gragiani.

Zakonodavecot predviduva deka so statutot sekoe zdruzhenie mozhe da predvidi osnovane i na drugi organi kako organi na sobranieto i izvršniot organ. Ova se очекува da bide sluchaj so zdruzhenija koi imaat pogolem broj chlenovi ili onie koi imaat pogolem opseg na raznovidni aktivnosti, megiunarodna sorabotka i sl.

chlen 24

Sobranieto e najvisoko telo na zdruzhenieto na gragiani, koe go sochinuvaat site chlenovi na zdruzhenieto.

So statutot na združenieto na građani može da se predvidi sobranieto da bide sastaveno od predstavnicu na kolektivnute chlenovi, oddelni ogranoci ili drugi organizacioni edinici.

Sobranieto od stavot 2 na ovoj chlen se konstituira od predstavnicu chij broj, mandat, nachin na izbor i otpovikuvane se opredeluva so statutot na združenieto na građani.

Obichno koga se raboti za pomali združenija sobranieto e sastaveno od site negovi chlenovi.

Dokolku združenieto sobranieto go formira na predstavnicu osnova, togas toa so svojot statut go opredeluva nachinot na izbor na predstavnicute na kolektivnute chlenovi, na oddelni ogranoci ili organizacioni edinici. Znachi, združenieto vo svojot statut točno je go opredeli brojot, mandatot nachinot na izbor i otpovikuvane na predstavnicute koi go sochinuvaat sobranieto. Osobeno ova se predviduva za porazvijenute formi na združuvane predvideni so chlen 72 od ovoj zakon.

Obrazec za statut ovakov tip na združenie se naogia vo prilogot na ovoj komentar.

chlen 25

Sobranieto na združenieto na građani:

- donesuva statut, programa i drugi akti
- usvojuva godisen izvestaj, nasoki i plan za rabota
- usvojuva završna smetka i finansiski plan
- odluchuva za promena na celta na združuvaneto
- odluchuva za osnovane i ukinuvane na ogranoci i drugi oblici na organizirane na združenieto
- odluchuva za združuvane ili razdeluvane od drugo združenie i za zachlenuvane vo sojuzi i megiunarodni organizacii
- konstatira priem na novi chlenovi i prestanok na chlenovaneto
- izbira organi na združenieto
- odluchuva za prestanok na združenieto so dvotretinsko mnozinstvo
- odluchuva i za drugi prasana koi ne se vo nadležnost na drugite tela na združenieto i
- vrsi i drugi raboti vo soglasnost so statutot i opstite akti na združenieto na građani

Zakonot gi dava osnovnute ramkovni nadležnosti koisto treba da se predvidat vo statutite za rabotata na

sobranieto. Isto taka, se ostava prostor sekoe zdruzenie na gragiani so svojot statut i opstite akti da predvidi i vrsene na drugi raboti za sobranieto koi se vo interes za ostvaruvane na celite i zadachite na zdruzenieto. Zakonodavecot predviduva i edna pretpostavena nadležnost na sobranieto odnosno za da ja potencira ulogata i znacheneto na sobranieto toj predviduva deka toa odluchuva i za drugi prasana koi ne se vo nadležnost na drugite tela na zdruzenieto. Zakonodavecot predviduva samo koga se raboti za odluchuvane za prestanok na zdruzenieto, sobranieto mora odlukata da ja donese so dvotretinsko mnozinstvo.

Posiroko za nadležnosta na sobranieto vidi vo obrascite na statutite dadeni vo prilog na ovoj komentar.

chlen 26

Sednica na sobranieto svikuva pretsedatelot na sobranieto.

Sednica na sobranieto se svikuva i po predlog na izvrсниot organ ili na 1/5 od vkupniot broj chlenovi na sobranieto.

Ako pretsedatelot na sobranieto vo rok od 14 dena od denot na dadeniot predlog ne svika sednica, sednicata ja svikuva izvrсниot organ ili inicijatorite.

Sednica na sobranieto za rabotata na izvrсниot organ mozhe da se svika i na predlog na organot od chlenot 63 na ovoj zakon.

Nachinot na svikuvane na sednica se opredeluva so statutot na zdruzenieto ili delovnikot za rabota.

Po pravilo sednica na sobranieto svikuva pretsedatelot na sobranieto.

Dokolku so statutot ne e na drug nachin opredeleno, ili so delovnikot na rabotata na sobranieto, sednica na sobranieto se svikuva i po predlog na izvrсниot odbor ili na edna pettina od vkupniot broj chlenovi na sobranieto. Znachi, so statutot i so delovnikot mora da se opredeli minimalniot broj chlenovi od sobranieto (1/5) koisto mozhat da baraat svikuvane na sednica. Ovaa odredba ima zastitna funkcija, vo sluchaj da se pojavi konflikt pomegu chlenovite na zdruzenieto i od niv izbranite organi.

Dokolku pretsedatelot na sobranieto vo rok od 14 dena od denot na dadeniot predlog ne svika sednica, sednicata ja svikuva izvrсниot organ ili inicijatorite (minimum 1/5 od vkupniot broj chlenovi na sobranieto).

Isto taka, koga se raboti za ocenuvane na rabotata na izvrсниot organ sednica na sobranieto mozhe da se svika i

na predlog na nadzorniот odbor (nadzornata komisija) koja soglasno чhlen 63 od ovoj zakon vrsi kontrola za namensko koristene i raspolagane so sredstvata i prihodite na zdruzhenijata na gragiani.

Posiroki одredbi za nachinot na svikuvane i rabota na sobranieto treba da se opredelat so statutot na zdruzhenieto ili so delovnikot za rabota na sobranieto.

чhlen 27

Sobranieto mozhe da raboti ako na nego prisustvuvaat повеје od polovinata od vkupniот broj чhlenovi, osven ako so statutot poinaku ne e opredeleno.

Sobranieto, po pravilo, odlukite gi donesuva so mnozinstvo glasovi od prisutnite.

So statutot poblisku se opredeluvaaт prasanata za koi e potrebno kvalifikuvano mnozinstvo za odluchuvane.

Zakonodavecот predviduva deka sobranieto na zdruzhenieto na gragiani mozhe da raboti ako na nego prisustvuvaat повеје od polovinata od vkupniот broj чhlenovi, osven ako so statutot poinaku ne e opredeleno.

Isto taka, sobranieto po pravilo odlukite gi donesuva so mnozinstvo glasovi od prisutnite. Zakonodavecот predviduva kvalifikuvano mnozinstvo za odluchuvane na sobranieto samo koga se raboti za donesuvane odluka za prestanok na zdruzhenieto na gragiani koja sobranieto mora da ja donese so dvotretinsko mnozinstvo (чhlen 52 stav 1 alineja 1 od Zakonot).

Zakonodavecот osven sluchajot od чhlen 52 stav 1 alineja 1 ostava na dispozicija na zdruzhenijata so statutot poblisku da gi opredeluvaaт drugite prasana za koi e potrebno kvalifikuvano mnozinstvo za odluchuvane.

чhlen 28

Na sobranieto se odluchuva so javno glasane, dolkolku so statutot ne e predvideno za opredeleni prasana da se odluchuva tajno.

Sekoj чhlen na sobranieto ima pravo na eden glas.

Po pravilo sobranieto odluchuva so javno glasane, dokolku so statutot ne e predvideno za opredeleni prasana da se odluchuva tajno. Za opredeleni prasana i na samata sednica na sobranieto samoto sobranie mozhe da odluchi da se glasa tajno.

Sekoj чhlen na sobranieto ima pravo na eden glas.

чhlen 29

Sobranieto izbira izvršen organ vo koj množinstvoto od členovite se državjani na Republika Makedonija.

Chlen na izvršniot organ se izzema od glasane za prasa povrzani so nego, so negoviot brachen drugar i rodnina do vtor stepen, i za prasa koi se odnesuvaat na neko pravno lice vrz koe toj ima kontrola ili ekonomski interes.

Kako vtor obligatoren organ koj mora da go ima seko združenie zakonodavecot go predviduva izvršniot organ koj go izbira sobranieto. Množinstvoto na členovite na izvršniot odbor mora da se državjani na Republika Makedonija. Nazivot na izvršniot organ mozhe da bide različen: izvršen odbor, predsedatelstvo, bord, upraven odbor itn, i toa e ostaveno na dispozicija na samoto združenie.

Zakonodavecot predviduva deka chlen na izvršniot organ se izzema od glasane za prasa povrzani so nego, so negoviot brachen drugar ili rodnina do vtor stepen i za prasa koi se odnesuvaat na neko pravno lice vrz koe toj ima kontrola ili ekonomski interes. Vo ovie slučai členot na izvršniot organ se izzema od glasane po svoja inicijativa ili po predlog na drugite členovi na izvršniot odbor ili po predlog na chlen na soodvetното združenie. Dokolku se sluči členot na izvršniot organ da ne se izzeme od glasane, togas ta odluka ima formalni nedostatoci i po sila na ovoj zakon e ništovna. Pobliskite uslovi i načini za izzemane od glasane za členovite na izvršniot organ se opredeluvaa so statutot na združenieto ili so odluka na izvršniot organ.

Pokraj ova zaštitna klauzula, se podrazbira deka vo finansiskoto odlučuvane na ova telo se očekuva donesuvane na odluki koi se vo soobraznost so postojnite pazarni uslovi vo zemjata, ili se za nešto pofavorabilni vo soglasnost so za toa usvoenite standardi za organizacii od ovoj tip (nevladini organizacii).

chlen 30

Izvršniot organ:

- gi podgotvuva sednicite na sobranieto
- gi podgotvuva nacrtot na statutot i drugite odluki sto treba da gi donese sobranieto
- ja sproveduva politikata, zaključocite i odlukite doneseni od sobranieto
- mozhe da formira struchna služba i da vrsi kontrola vrz nejzinata rabota

- upravlja i odgovara za upravljanje so imotot na združenieto
- podgotvuje godišen ili periodičen izveštaj za svojata rabota i
- vrši i drugi raboti

Zakonot gi dava osnovnite ramkovni nadležnosti koisto treba da se predvidat vo statutite za rabotata na izvršniot organ. Isto taka, se ostava prostor sekoe združenie na građani so svojot statut i opštite akti da predvidi i vrsene na drugi raboti za izvršniot organ koi se vo interes za ostvaruvane na celite i zadachite na združenieto.

Posiroko za nadležnosta na izvršniot organ vidi vo obrascite na statutite dadeni vo prilog na ovoj komentar.

chlen 31

So statutot mozhe da se predvidi osnovane na struchni tela i sluzhbi, dokolku toa proizleguva od potrebite za ostvaruvane na celite na združenieto.

Delokrugot na rabota na struchnite tela i sluzhbi od stavot 1 na ovoj chlen se opredeluva so statutot.

Zakonodavecot predviduva deka so statutot sekoe združenie mozhe da predvidi osnovane i na drugi struchni tela i sluzhbi dokolku toa proizleguva od potrebite za ostvaruvane na celite na združenieto kako organi na sobranieto i izvršniot organ. Po pravilo, soglasno chlen 30 stav 1 alineja 4 izvršniot organ ja formira struchnata sluzhba i vrši kontrola vrz nejzinata rabota. Ova se ochekuva da bide sluchaj so združenija koi imaat poseriozna profesionalna angazhiranost na svoeto pole na dejstvuvane i shodno na toa imaat potreba od formirane na soodvetni sluzhbi koi vo postojan raboten angazhman gi ostvaruvaat celite i zadachite na združenieto.

Pravata i dolzhnostite na vrabotenite vo struchnite tela i sluzhbi se opredeluvaat so statutot na združenieto kako i so odlukata za osnovane na ovie sluzhbi donesena od sobranieto ili izvršniot organ. Izvršniot organ dava soglasnost na aktite doneseni od strana na struchnata sluzhba na združenieto.

III. F O N D A C I I

1. Osnovane na fondacija

chlen 32

Fondacijata e imotna masa osamostoena kako pravno lice koja e obezbedena od eden ili poveje osnovachi (donatori), zaradi postignuvane na opredeleni celi.

Fondacijata gi ostvaruva celite, pravata, interesite i uveruvanata za koi e osnovana preku steknuvane i upravuvane so sredstva i imot.

Fondacijata mozhe da se osnova so parichni sredstva vo visina od najmalku 10.000,00 DEM vo denarska protivvrednost spored sredniot kurs na valuta utvrden i objaven od Narodnata banka na Republika Makedonija na denot na podnesuvaneto na aktot za upis vo registarot.

Zakonodavecot ja definira fondacijata kako imotna masa osamostoena kako pravno lice i obezbedena od eden ili poveje osnivachi (donatori) zaradi postignuvane na opredeleni celi utvrdeni so chlen 20 od Ustavot na Republika Makedonija i chlen 2 od ovoj Zakon.

Znachi, fondacijata operativno gi ostvaruva svoite celi, prava, interesi i uveruvana preku steknuvane i upravuvane so sredstva i imot, na nachin opredelen so statutot na fondacijata.

Zakonski minimum za osnovane fondacija se parichni sredstva vo visina od najmalku 10.000 DEM. Visinata na ovaa suma e opredelena na ovoj nachin bidej]]i se smeta deka na ovoj nachin]e se ovozmozhat minimum uslovi za pochetno operacionalizirane na celite i zadachite za koi e formirana fondacijata. So ova]e se ceni i serioznosta na osnivachite za vlozhuvane sredstva za postignuvane na točno opredeleni celi utvrdeni so statutot na fondacijata. Zakonskiot minimum na sredstva potrebni za osnovane na fondacija ne podrazbira samo gotovi pari, tuku toa podrazbira i parichna protivvrednost na opredelen imot, prava, pobaruvana i slicno.

chlen 33

Fondacijata se osnova od eden ili od poveje osnovachi.

Fondacijata po pravilo se osnova za neopredeleno vreme ili na opredeleno vreme dodeka ne se postigne celta utvrdena so statutot.

Kako osnovachi na fondacijata mozhat da se javat fizichki i pravni lica.

Fondacijata mozhe da bide osnovana i preku testament ili legat zaveren pred notar.

Testamentot ima karakter na akt za osnovane od chlenot 35 na ovoj zakon.

Ako zavestatелot ne opredeli izvrshitel na testamentot, izvrshitelot go opredeluva osnovniot sud.

Kako osnovachi na fondacijata mozhe da se javat edno ili poveje lica.

Isto taka fondacijata se osnova na neopredeljeno vreme ili na opredeljeno vreme dodeka ne se postigne celta utvrdena so statutot. Vo sluchaj vo statutot da ne e navedena opredelenata vremenska ramka, je se smeta deka fondacijata se osnova za neopredeljeno vreme.

Zakonodavecot dozvoluva kako osnovachi pokraj fizichki lica da se javat i pravni lica.

Fondacijata mozhe da se osnova i preku testament ili legat zaveren pred notar.

Vo ovoj sluchaj testamentot ima karakter na osnovachki akt na fondacijata chija soдрzhina e predvidena so chlen 35 od ovoj Zakon.

Dokolku fondacijata e osnovana so testament a zavestatelot ne opredelil izvrshitel na testamentot, vo toj sluchaj izvrshitelot go opredeluva osnovniot sud na chija teritorija e sostaven testamentot i e predvideno osnovaneto na fondacijata.

chlen 34

Koga osnovachi na fondacijata se poveje lica, svoite prava gi ostvaruvaat samo zaednichki, dokolku poinaku ne e predvideno vo aktot za osnovane na fondacijata.

Osnovachkite prava na osnovachite ne se prenosliivi na nivnite pravni naslednici.

Donatorite sto se javuvaat po osnovaneto na fondacijata, ne steknuvaat status na osnovach.

Kako osnovachi mozhat da se javat i stranski pravni i fizichki lica.

Odredbite za osnovane, registracija i rabota na fondacijata od ovoj zakon je se primenuvaat i za stranskite fondacii.

Koga kako osnovachi na fondacijata se javuvaat poveje lica, tie svoite prava gi ostvaruvaat zaednichki dokolku so osnovachkiot akt na fondacijata ne e predvideno poinaku.

Isto taka, osnovachkite prava na osnovachite ne se prenosliivi na nivnite pravni naslednici. Po pravilo so osnovaneto na fondacijata osnovachkite prava na osnovachite gasnat vo smisla sto tie ne mozhat da baraat vrajane na deponiranite sredstva koisto se nameneti za fondacijata. Celta na ovaa odredba e deka sredstvata vlozhени za osnovane (i rabotene) na fondacijata moraат da se namenat iskluchivo za celite i zadachite za koi e osnovana fondacijata.

Od druga strana, donatorite sto]e prilozhat svoi sredstva po osnovaneto na fondacijata ne se steknuvaat so status na osnovachi.

Kako osnovachi na fondacija mozhat da se javat i stranski pravni i fizichki lica. Dejnosta na vakvite fondacii soglasno chlen 69 stav 3 od ovoj zakon ne smee da bide vo nesoglasnost so Ustavot, zakonite na Republika Makedonija i megiunarodnite dogovori koi Republika Makedonija gi skluchila ili im pristapila.

Odredbite za osnovane, registracija i rabota na fondacijata od ovoj Zakon]e se primenuvaat i za fondaciite kaj koi kako osnovachi se javuvaat stranski pravni i fizichki lica.

chlen 35

Fondacijata se osnova so akt za osnovane.

Aktot za osnovane sodrzhi:

- ime, sediste i adresa na fondacijata
- imina, adresa i edinstven matichen broj na osnovachite
- celta za koja fondacijata e osnovana
- parichni sredstva ili drug vid na sopstvenost izrazena vo pari sto se pridones na sekoj osnovach oddelno, i nivnoto poteklo i
- iminata na chlenovite na organite na fondacijata

Aktot za osnovane mora da e potpisan od site osnovachi i da e zaveren pred nadlezhen notar.

Osnoven konstitutiven akt za formirane na fondacija e aktot za osnovane.

Zakonot predviduva pove]e elementi koisto treba da gi sodrzhi aktot za osnovane na fondacijata.

Vo prilog na ovoj komentar e daden obrazec na aktot za osnovane.

chlen 36

Se dodeka fondacijata ne e zapisana vo registarot na fondacii, osnovachot mozhe da ukine ili prifati izmena na aktot za osnovane ili na statutot.

Ako fondacijata ima pove]e od eden osnovach, aktot za osnovane ili statutot mozhe da se ukine ili dopolni, samo so soglasnost na site osnovachi.

Ako eden ili nekolku osnovachi se povlechat, drugite osnovachi mozhat da go dopolnat aktot za osnovane ili statutot samo vo ramkite na utvrdenite celi na fondacijata.

Iako aktot za osnovane osnovachot go zaveril pred nadlezhen notar, se dodeka fondacijata ne e zapisana vo sudski ot registar na fondacii, osnovachot mozhe da go ukraine ili da go izmeni aktot za osnovane i statutot na fondacijata. Do ova mozhe da dojde po sugestija ili na ovlasteniot registracionen sudija ili dokolku osnovachot pri postapkata za osnovane na fondacijata saka da ja dopolni dejnosta na fondacijata so drugi celi i zadachi ili neкои utvrdeni celi i zadachi saka da gi ukraine.

Dokolku fondacijata ja osnovaat poveje osnovachi, togas aktot za osnovane ili statutot mozhat da se ukinat ili dopolnat samo dokolku postoji soglasnost od site osnovachi.

Dokolku postojat poveje osnovachi na fondacijata a neкои od niv se povlechat, vo toj sluchaj drugite osnovachi mozhat vo utvrdenite celi za koi e osnovana fondacijata da go dopolnat aktot za osnovane ili statutot. Znachi, aktot za osnovane ili statutot ne mozhe da se dopolni dokolku se raboti za drugi celi i zadachi na fondacijata koi ne bile predvideni vo osnovniot akt (prvobitniot) akt za osnovane ili statut na fondacijata. Vo ovaa smisla mozhe da se izmeni aktot samo dokolku se raboti za operacionalizacija na veje utvrdenite zadachi i celi na fondacijata.

chlen 37

Fondacijata ima statut.

Statutot na fondacijata osobeno soдрzhi:

- ime i sediste na fondacijata
- cel na fondacijata
- imeto i adresata na osnovachot
- postapkata i nachinot na koristene na sredstvata na fondacijata
- mozhnite korisnici na sredstvata
- vremeto na traene, ako e osnovana za opredelen period
- postapkata za izbor i otpovikuvane na chlenovite na organite na fondacijata i nivniot delokrug na rabota
- organite i nachinot za vrsene na kontrola nad rabotata na fondacijata
- odnosite megiu organite na fondacijata
- postapka za izmena i dopolnuvane na statutot
- uslovite pod koi osnovachite imaat pravo da ja ukinat fondacijata
- postapkata za upravuvane i raspolagane so imotot
- prenos na imotot na fondacijata vo sluchaj na prestanok so rabota
- drugi uslovi predvideni so zakon

Osnoven konstitutiven akt pokraj aktot za osnovane na sekoja fondacija e nejziniot statut.

Statutot na fondacijata mora da se temeli i da proizleguva od aktot za osnovane osobeno vo delot koj se odnesuva na celite i zadachite na fondacijata koi treba da se dorazraboteni vo nego.

Zakonot predviduva poveje elementi koisto treba da gi sodrzihi statutot na fondacijata no se ostava prostor fondacijata so svojot statut samostojno da gi ureduva prasana koisto se od interes za ostvaruvane na nejzinite celi i zadachi.

Vo prilog na ovoj komentar e daden obrazec na statut na fondacija.

chlen 38

Sekoja fondacija mozhe da se spoi so druga fondacija pod uslovi utvrdeni so statutot na fondacijata.

Nachinot za osnovane na nova fondacija]e se izvrsi spored odredbite na ovoj zakon.

Zakonot ovozmozhuva fondaciite da se spojuvaat so toa sto toa treba da bide opredeleno so statutot na fondaciite.

Vo ovoj sluchaj se raboti za formirane na nova fondacija (novo ime, novi celi i sl) chie osnovane]e se izvrsi spored odredbite i postapkata utvrdeni so ovoj zakon.

2. Organi na fondacijata

chlen 39

Organ na fondacijata e upravniot odbor.

So statutot na fondacijata mozhat da se predvidat i drugi organi.

Osnoven organ na upravuvane vo fondacijata e upravniot odbor.

So statutot na fondacijata mozhe da se predvidi formirane i na drugi organi koi]e bidat vo funkcija na ostvaruvane na celite i zadachite na fondacijata.

Iako zakonot eksplicitno kako zadolzhitelen organ ne go nabrojuva, sepak soglasno chlen 63 od ovoj zakon sekoja fondacija ima obvrska so svojot statut da go utvrdi organot koj]e vrsi kontrola za namensko koristene i raspolagane so sredstvata i prihodite na fondacijata.

chlen 40

Upravniot odbor ja pretstavuva fondacijata i gi vodi nejzinite raboti.

Najmalku polovina od chlenovite na upravniot odbor mora da se drzhavjani na Republika Makedonija.

chlen na upravniot odbor se izzema od glasane za prasana povrzani so nego, negoviot brachen drugar, rodnini do vtor stepen, i za prasana sto se odnesuvaat na nekoe pravno lice vrz koe toj ima kontrola ili ekonomski interes.

Upravniot odbor kako osnoven organ na upravuvane vo fondacijata ja pretstavuva fondacijata i gi vodi nejzinite raboti odnosno se grizhi za ostvaruvane na celite i zadachite na fondacijata.

Brojot na chlenovite na upravniot odbor zakonot ne go limitira, no dava obligatorna norma spored koja najmalku polovina od niv mora da se drzhavjani na Republika Makedonija.

Isto taka zakonot predviduva odredba spored koja chlen na upravniot odbor se izzema od glasane za prasana povrzani so nego, negoviot brachen drugar, rodnini do vtor stepen, i za prasana sto se odnesuvaat na nekoe pravno lice vrz koe toj ima kontrola ili ekonomski interes. Pod ekonomski interes na ovoj stav pred se se misli na dobivka koja bi se javila pri raboteneto na fondacijata so drugi subjekti. Pokraj ovaa zakonska zabrana za izzemane od glasane, so statutot fondacijata mozhe da predvidat i drugi sluchai koga chlenot na upravniot odbor]e se izzema od glasane.

chlen 41

chlenovite na upravniot odbor po pravilo bordot ne primaat parichen nadomestok za nivnata rabota.

chlenovite na upravniot odbor mozhat da primaat parichrn nadomestok soodveten na nivnite zadolzhenija, ako toa e predvideno so statutot i ako toa go dozvoluva finansiskata sostojba na fondacijata.

Soglasno Zakonot, chlenovite na upravniot odbor ne bi trebalo da primaat parichen nadomestok za nivnata rabota vo fondacijata bidej]i toa proizleguva od samiot karakter na fondacijata kako neprofitna i volonterska organizacija koja e formirana za ostvaruvane na točno opredeleni celi i zadachi.

Sepak, Zakonot ostava prostor chlenovite na upravniot odbor da mozhat da primaat parichen nadomestok soodveten na nivnite zadolzhenija, ako toa e predvideno so statutot i ako toa go dozvoluva finansiskata sostojba na fondacijata. Znachi, Zakonot predviduva dva uslova za primane

nadomestok: dokolku toa e predvideno so statutot i dokolku toa go dozvoluva finansiskata sostojba na fondacijata.

chlen 42

chlenovite na upravniot odbor, kako i na drugite organi na fondacijata, se odgovorni za ostvaruvane na celite i zadachite na organizacijata utvrdeni so statutot.

chlenovite na upravniot odbor, kako i na drugite organi na fondacijata, se odgovorni za steta predizvikana od nivnata rabota ili poradi nejzino zapostavuvane.

chlenovite na upravniot odbor, kako i na drugite organi na fondacijata, vo sluchaite od stavovite 1 i 2 na ovoj chlen se odgovorni i pred osnovachot.

Zakonot predviduva opsta odgovornost na chlenovite na upravniot odbor kako i na chlenovite na drugite organi na fondacijata, za ostvaruvane na celite i zadachite na fondacijata.

Isto taka chlenovite na upravniot odbor kako i chlenovite na drugite organi na fondacijata materijalno se odgovorni za steta predizvikana od nivnata rabota ili poradi nejzinoto zapostavuvane odnosno nesovesno vrsene ili nevrzene na rabotata.

Vo ovie sluchai chlenovite na upravniot odbor dokolku so statutot ne e poinaku opredeleno (na primer eden chlen na upravniot odbor da e odgovoren nasprema celiot upraven odbor i sl), se odgovorni pred osnovachot a isto taka chlenovite na drugite organi na fondacijata se odgovorni pred upravniot odbor i pred osnovachot (osnovachite). Znachi, iako so osnovaneto na fondacijata po pravilo osnovachot nema neкои posebni prava pri upravuvaneto i raboteneto na fondacijata (toa e osnovna nadležnost na upravniot odbor, soglasno chlen 40 od ovoj Zakon) se pak so osnovachkiot akt i so statutot mozhe da se predvidi osnovachot da bara odgovornost od chlenovite na upravniot odbor i drugite organi na fondacijata vo sluchaj koga tie vo svojata rabota gi krsat globalnite celi i zadachi utvrdeni so ovie dva akti ili koga predizvikuvaat materijalna steta na imotot na fondacijata.

Na chlenovite na upravniot odbor se gleda kako na lugie na koi im e ukazhana doverba, pa so ogled na toa se smeta deka treba da se bara visok standard za nivnata odgovornost. Se очекува tie da gi ispolnuvaat svoite zadachi odgovorno i nesebichno, a fondacijata da ima korist od nivното znaene i umesnosti. Segmentirano, chlenovite na upravniot odbor treba da bidat lojalni, da se grizhat i da bidat ispolnitelni. Lojalnosta bara postavuvane na

interesite na organizacijata nad lichnite interesi (odbegnuvane na lichna korist na smetka na organizacijata), sto voedno oznachuva vozdrzhuvane od dejstvuvane sto je im nasteti na interesite na fondacijata. Grizhata se gleda vo naporite na chlenovite na upravniot odbor da bidat vredni i da deluvaat dobronamerno za interesite za fondacijata. Isto taka vo ovaa smisla tie treba da go nadgleduvaat raboteneto na organizacijata i megijusebno da se informiraat. Ispolnitelnosta se odnesuva na dejstvuvane vo pravec i vo soobraznost so statutarno opredelenite celi na fondacijata, i da vodat smetka tie da se vo soobraznost so drugata postojna normativa.

IV. REGISTRACIJA I PRESTANOK NA ZDRU@ENIJATA NA GRAGIANI I FONDACIITE

1. Registracija na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite

chlen 43

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite se zapisuvaat vo registar sto go vodi osnovniot sud na chie podrachje se naogia nivnoto sediste.

Registarot na zdruzhenija na gragiani i fondacii e javen.

Postapkata za registracija i prestanok na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite se vodi spored pravilata na vonprocesnata postapka.

Obrazecot i nachinot na vodeneto na registarot na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite go propisuva ministerot za pravda.

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite pri svoeto osnovane se zapisuvaat vo registarot sto go vodi osnovniot sud na chie podrachje se naogia nivnoto sediste. Dosega ovoj registar go vodese podrachnata edinica na ministerstvoto za vnatresni raboti. Za razlika od registracijata na trgovskite drustva i politichkrite partii, zdruzhenijata i fondaciite se zapisuvaat vo register sto go vodi osnovniot sud na chija teritorija se naogia sedisteto na soodvetното zdruzhenie odnosno fondacija.

Kako i drugite registri (trgovskiot, za politichkrite partii i slichno) i ovoj na zdruzhenijata i fondaciite e od javno-praven karakter.

Osnovniot sud postapkata za registracija i prestanok na zdruzhenijata na gragiani i fondacii ja vodi spored pravilata na vonprocesnata postapka soglasno Zakonot za vonprocesna postapka.

Obrazecot i nachinot na vodeneto na registarot na združenijata na građani i fondacii go propisuva ministerot za pravda so svoj akt. Taka ministerot za pravda, so Pravilnikot za obrascite na registrite na združenijata na građani i fondacii na združenijata na stranci i stranski organizacii i za nachinot na nivnoto vodene ja propisa formata i soдрzhinata na obrazecot na ovie registri. Ovoj pravilnik e objaven vo Služben vesnik na Republika Makedonija broj 41 od 14 avgust 1998 godina.

chlen 44

Združenijata na građani i fondacii se dolžni vo rok od 30 dena od denot na donesuvaneto na aktot za osnovane da podnesat prijava za upis vo registarot do osnovniot sud.

So prijava za upis vo registarot, se podnesuva:

- akt za osnovane**
- statut na združenieto na građani ili fondacijata**
- programata za dejstvuvane**
- imena na licata ovlasteni za zastapuvane na združenieto na građani ili fondacijata.**

Soglasno Zakonot sekoe združenie na građani i fondacija se dolžni vo rok od 30 dena od denot na donesuvaneto na aktot za osnovane da podnesat prijava za upis vo registarot do osnovniot sud na čija teritorija se naogia sedisteto na soodvetното združenie odnosno fondacija.

Kako zadolžitelni akti koi mora da gi podnese kon prijavat za upis vo registarot združenieto odnosno fondacijata gi podnesuva: aktot za osnovane, statutot, programata za rabota, i iminata na licata ovlasteni za zastapuvane na združenieto ili fondacijata (odluka za opredeluvane na ovlasteni zastapnici).

chlen 45

Osnovniot sud e dolžen vo rok od 30 dena od denot na podnesuvaneto na prijavata za upis da donese resenie za upis vo registarot.

Zaveren prepis od resenieto za upis se dostavuva do podnositelot na prijavata vo rok od tri dena od denot na podnesuvaneto na resenieto.

Po primaneto na prijavata za upis vo registarot, osnovniot sud e dolžen vo rok od 30 dena da donese resenie za upis vo registarot.

Zaveren prepis od resenieto za upis sudot dostavuva do podnositelot na prijavata vo rok od 3 dena od denot na donesuvaneto na resenieto.

Zakonot ne ja predviduva situacijata sto bi nastanala dokolku sudot vo predvideniot rok po podnesuvaneto na prijava ne donese resenie za upis vo registarot. So ogled deka se raboti za sud, ne se raboti za molchene na administracija, se postavuva prasaneto za odgovornost na sudot za neresavane vo utvrdeniot rok so Zakonot.

chlen 46

Resenie za upis vo registarot sodrzhi:

- datum koga e izvrsheno zapisuvaneto**
- reden broj**
- ime na zdruzhenieto na gragiani ili fondacijata**
- kratka sodrzhina na rabotata i aktivnostite i**
- sedisteto i teritorijata (podrachje) na dejstvuvane.**

Konstitutivni elementi na resenieto za upis vo registarot sto go donesuva osnovniot sud na chie podrachje se naogia sedisteto na zdruzhenieto na gragiani ili fondacija se: data na donesuvane na resenieto, reden broj, ime na zdruzhenieto na gragiani ili fondacijata, kratka sodrzhina na rabotata i aktivnostite na soodvetното zdruzhenie ili fondacija (osnovnite celi i zadachi koi mora da se vo soglasnost so chlen 20 od Ustavot na Republika Makedonija i chlen 2 od ovoj Zakon) i sedisteto i teritorijata na dejstvuvane.

chlen 47

Ako sudot utvrdi deka statutot ne gi sodrzhi elementite od chlenovite 20 i 37 na ovoj zakon ili ako utvrdi deka prijavata za upis vo registarot ne e kompletna, je mu ukazhe za toa na podnositelot na baraneto i je mu opredeli rok od 30 dena vo koj e dolzhen da postapi po ukazhuvaneto.

Dokolku vo opredeleniot rok podnositelot na baraneto za registracija ne postapi po ukazhuvaneto, osnovniot sud so resenie je go odbie baraneto za upis vo registarot.

Sudot nema da izvrsi upis vo registarot ako utvrdi deka celite i dejstvuvaneto, aktot za osnovane, statutot i programata na zdruzhenieto na gragiani i fondacijata ne se vo soglasnost so chlenovite 3 i 4 na ovoj zakon.

Dokolku sudot utvrdi deka nekoj od konstitutivnite podnesoci predvideni so chlen 44 ne gi sodrzhat elementite od chlen 20 i chlen 37 koga se raboti za statut i chlen 19

i chlen 35 koga se raboti za akt za osnovane, ili ako utvrdi deka prijavata za upis vo registarot ne e kompletna, togas je mu ukazhe za toa na podnositelot na baraneto i je mu opredeli rok od 30 dena vo koj e dolzhen da postapi po ukazhuvaneto.

Ako vo ovoj opredelen rok podnositelot na baraneto za registracija ne postapi po sudskoto ukazhuvane, osnovniot sud so resenie je go odbie baraneto za upis vo registarot.

Isto taka, sudot nema da izvrshi upis vo registarot ako utvrdi deka celite i dejstvuvaneto, aktot za osnovane, statutot i programata na zdruzhenieto na gragiani i fondacii ne se vo soglasnost so chlenovite 3 i 4 na ovoj Zakon odnosno se vo sprotivnost so chlen 20 od Ustavot na Republika Makedonija i chlen 2 od ovoj Zakon.

chlen 48

Protiv resenieto za odbivane na baraneto za upis vo registarot od chlenot 47 stavovi 2 i 3 na ovoj zakon, osnovachot na zdruzhenieto na gragiani i fondacijata ima pravo da podnese zhalba do apelacioniot sud vo rok od 15 dena od priemot na resenieto.

Protiv vakvoto resenie so koe se odbiva baraneto za upis vo registarot od chlen 47 stav 2 i 3 na ovoj Zakon, osnovachot na zdruzhenieto na gragiani ili fondacijata ima pravo da podnese zhalba do apelacioniot sud vo rok od 15 dena od priemot na resenieto.

chlen 49

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite koi izvrsile izmeni i dopolnuvana na aktot za osnovane ili statutot se dolzhni vo rok od 30 dena da podnesat barane do osnovniot sud za zapisuvane na izmenite i dopolnuvanata vo registarot.

So baraneto se dostavuva odlukata za izmenuvane i dopolnuvane na aktot za osnovane ili statutot, zapisnik od sednicata i primerok od novite akti.

Ako izmenite i dopolnuvanata se odnesuvaat na podatocite koi se zapisani vo registarot, osnovniot sud po baraneto odluchuva so resenie.

Dokolku opredeleno zdruzhenie na gragiani ili fondacija koi egzistiraat vo pravniot promet, izvrshi izmeni i dopolnuvana na aktot za osnovane ili statutot, tie se dolzhni vo rok od 30 dena da podnesat barane do osnovniot sud za zapisuvane na izmenite i dopolnuvanata vo registarot.

Vo ovie sluchai so baraneto se dostavuva odlukata za izmenuvane i dopolnuvane na aktot za osnovane ili statutot, zapisnik od sednicata i primerok od prechistenite tekstovi od novite akti.

Dokolku izmenite i dopolnuvanata se odnesuvaat na podatoci koi se zapisuvaat vo registerot odnosno se menuva imeto na zdruzhenieto ili fondacijata, se menuva soдрzhinata na rabotata i aktivnostite ili se menuva sedisteto i teritorijata na dejstvuvane, togas osnovniot sud po baraneto odluchuva so resenie.

chlen 50

Podatocite zapisani vo sudskiot registar se objavuvaat vo "Sluzhben vesnik na Republika Makedonija".

Objavuvaneto e na trosok na subjektot na upisot.

Podatocite zapisani vo sudskiot registar koi se odnesuvaat za upisot na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite se objavuvaat vo "Sluzhben vesnik na Republika Makedonija".

Objavuvaneto na ovie podatoci e na trosok na subjektot na upisot odnosno na soodvetното zdruzhenie na gragiani ili fondacija.

chlen 51

Vrz osnova na podatocite dobieni od nadležhnite sudovi za registracija, Osnovniot sud Skopje I vodi Edinstven registar na registrirane zdruzhenija na gragiani i fondacii vo Republikata.

Zakonot go zadolzhuva Osnovniot sud Skopje I da vodi Edinstven registar na registrirane zdruzhenija na gragiani i fondacii vo Republika Makedonija. Ovoj registar se vodi vrz osnova na podatocite dobieni od nadležni osnovni sudovi za registracija na teritorijata na celata Republika. Osnovna cel za voveduvane na Edinstven registar e nevladinите organizacii (zdruzhenija i fondacii) da mozhat da ostvarat podobra megijusebna komunikacija i da se ovozmozhi na zainteresirane domasni i stranski subjekti polesno da vospostavat kontakti i sorabotka so veje registrirane nevladini organizacii (NVO) od celata Republika.

3. Prestanok na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite

Zakonot pravi razlika koga se raboti za uslovite za prestanok na zdruzhenie na gragiani od edna strana i fondaciji od druga strana.

Taka, vo chlen 52 i 53 se zboruva za prestanok na zdruzhenija na gragiani a vo chlen 54 i 55 e reguliran prestanokot na fondaciite.

Od druga strana, vo chlen 56-60 zakonodavecot pod ednakvi uslovi go regulira prestanokot na zdruzhenijata na gragianite i fondaciite.

chlen 52

Zdruzhenieto na gragiani prestanuva:

-ako e donesena odluka na sobranieto na zdruzhenieto na gragiani so dvotretinsko mnozinstvo

-ako brojot na chlenovite na zdruzhenieto na gragiani se namali pod brojot opredelen za osnovane

-ako Ustavniot sud na Republika Makedonija donese odluka deka programata i statutot na zdruzhenieto na gragiani ne se vo soglasnost so Ustavot

-ako se utvrdi deka zdruzhenieto na gragiani prestanalo so rabota i

-i vo drugi sluchai predvideni so ovoj zakon

Liceto koe go zastapuva zdruzhenieto na gragiani e dolzhno za okolnostite od stavot 1 od ovoj chlen da go izvesti osnovniot sud vo rok od 15 dena po nivnoto nastanuvane.

Prestanokot na zdruzhenieto na gragiani go utvrduva osnovniot sud so resenie spored pravilata na vonprocesnata postapka.

Soglasno Zakonot, zdruzhenieto na gragiani prestanuva so rabota vo slednite sluchai:

1. ako e donesena odluka na sobranieto na zdruzhenieto na gragiani so dvotretinsko mnozinstvo;

Sobranieto na zdruzhenieto na gragiani odlukata za prestanok mora da ja donese so kvalifikuvano mnozinstvo odnosno dvotretinsko mnozinstvo od vkupniot broj chlenovi na sobranieto. Sekoe zdruzhenie vo svojot statut kako nachin na odluchuvane so kvalifikuvano mnozinstvo mora da go predvidi ova mnozinstvo za prestanokot na zdruzhenieto.

2. ako brojot na chlenovite na zdruzhenieto na gragiani se namali pod brojot opredelen za osnovane;

Isto taka, dokolku brojot na chlenovite se namali pod zakonskiot minimum (chlen 17 od Zakonot, odnosno pet) toj e osnov za prestanok na zdruzhenieto. Zadacha e na chlenovite na zdruzhenieto koi se grizhat za ponatamosното postoene i

opstanok na združenieto da se truda da imaat členstvo pobrojno od ona osnovno, potrebno za registracija.

3. ako Ustavniot sud na Republika Makedonija donese odluka deka programata i statutot na združenieto na građani ne se vo soglasnost so Ustavot ;

Samo Ustavniot sud na Makedonija e nadležen da ja ceni usoglasenosta na programata i statutot na združenieto na građani so Ustavot (osobeno člen 20 od Ustavot na Republika Makedonija) i člen 2 od ovoj Zakon

4. ako se utvrdi deka združenieto na građani prestanalo so rabota i

Isto taka koga združenieto na građani faktički je prestane so svojata rabota (zamirane na aktivnostite, členovite poveje ne se srejavaat, postoene na nepopravljivi vnatresni konfliktni situaciji koi go doveduvaat vo prasane raboteneto i opstojuvaneto na združenieto bidejli organizacijata veje ne funkcionira podolgo vreme i sl) toa e osnov za prestanok na istoto.

5. i vo drugi slučai predvideni so ovoj zakon

Ovoj osnov osobeno se odnesuva koga je nastapat uslovite od člen 56 od ovoj Zakon, odnosno koga združenieto na građani raboti sprotivno na člen 3 i 4 od ovoj Zakon, dokolku raboti odnosno negovite celi se sprotivni na člen 20 od Ustavot i člen 2 od ovoj Zakon i dokolku rabotata ne mu e vo soglasnost so Statutot.

Postoi zakonska obvrška za zakonskiot predstavnik odnosno zastapnik na združenieto, dokolku nastane nekoja od gorenavedenite okolnosti, vo rok od 15 dena od denot na nastanuvaneto da go izvesti osnovniot sud kade združenieto e registrirano.

Po izvestuvaneto, osnovniot sud so resenie doneseno vo vonprocesna postapka go utvrduva prestanokot na soodvetното združenie.

člen 53

Po prestanokot na rabota na združenieto na građani imotot i sredstvata sto ostanuvaat po namiruvaneto na obvrškite se koristat na način utvrden so statutot na združenieto na građani.

Vo slučai vo koi ne mozhat da se ispolnat uslovite utvrdeni so statutot za načinot na koristene na imotot i sredstvata preminuvaat vo združenie na građani koe je go opredeli soodvetното ministerstvo.

Protiv resenieto od stav 2 na ovoj člen mozhe da se podnese žalba do Komisijata na Vladata na Republika Makedonija.

Soglasno statutot, po prestanokot na rabotata na združenieto na građani, imotot i sredstvata sto ostanuvaat po namiruvaneto na obvrskite (kako sprema svoje članovi, taka i sprema tretji lica i državata) se koristat na način prethodno opredelen so statutot.

Dokolku so statutot na soodvetното združenie na građani ne e regulirano načinot i subjektot na koristenie na preostanatiot imot i sredstva, vo toj slučaj toj imot i sredstva preminuvaat vo sopstvenost na združenija na građani koe je go opredeli soodvetното ministerstvo vo čij domen spagiat aktivnostite na soodvetното združenie. Vo ova smisla se pravi obid sredstvata i imotot da bidat preneseni po možnost na organizacija koja ima slična dejnost ili aktivnosti kako ona koja prestanala da postoji.

Protiv vakvoto rešenje na ministerstvoto može da se podnese žalba do vtorostepeniot organ koj vrši kontrola na rabotata na soodvetното ministerstvo (soodvetnata komisija na vladata na Republika Makedonija).

člen 54

Fondacijata prestanuva:

- ako se utvrdi deka prestanala so rabota
- ako sredstvata ne se dovolni za ostvaruvane na nejzinite celi
- ako go izgubi svojot imot
- ako celta za koja e formirana e ispolneta ili ne može da se ispolni
- ako i istekuva opredelenoto vreme, koga e osnovana za opredeleno vreme
- so stečaj
- so odluka na osnovachot vo slučaj toa pravo da bilo zagantirano so statutot
- so odluka na upravniot odbor i
- vo drugi slučaji opredeleni so zakon.

Liceto koe ja zastapuva fondacijata e dolžno za okolnostite od stavot 1 na ovoj člen da go izvesti osnovniot sud vo rok od 15 dena po nivnoto nastanuvane.

Prestanokot na fondacijata go utvrduva osnovniot sud so rešenje spored pravilata na vinprocesnata postapka.

Soglasno Zakonot, fondacijata prestanuva so rabota vo slednite slučaji:

1. ako se utvrdi deka prestanala so rabota
2. ako sredstvata ne se dovolni za ostvaruvane na nejzinite celi
3. ako go izgubi svojot imot

4. ako celta za koja e formirana e ispolneta ili ne mozhe da se ispolni
5. ako i istekuva opredelenoto vreme, koga e osnovana za opredeleno vreme
6. so stechaj
7. so odluka na osnovachot vo sluchaj toa pravo da bilo zagarantirano so statutot

Po pravilo, osnovachot nema pravo da ja ukine fondacijata dokolku toa pravo so statutot izrichito ne mu e garantirano. Imeno, so osnovaneto na fondacijata, osnovachkite prava po pravilo zgasnuvaat, odnosno samo pravoto na nadzor ostanuva da postoi dodeka upravuvaneto i raboteneto so fondacijata se prenesuva vo nadlezhnost na upravniot odbor.

8. so odluka na upravniot odbor i
9. vo drugi sluchai opredeleni so zakon.

Postoi zakonska obvrška za zakonskiot predstavnik odnosno zastapnik na fondacijata, dokolku nastane nekoja od gorenavedenite okolnosti, vo rok od 15 dena od denot na nastanuvaneto da go izvesti osnovniot sud kade zdruzhenieto e registrirano.

Po izvestuvaneto, osnovniot sud so resenie doneseno vo vonprocesna postapka go utvrduva prestanokot na soodvetnata fondacija.

chlen 55

Po prestanok na rabotata na fondacijata deponiranite sredstva sto ostanuvaat po namiruvane na pobaruvanata, se raspredeluvaaat megiu licata koi se ovlasteni za toa vo soglasnost so statutot.

Ako fondacijata e raspustena so odluka na osnovachot koj e fizichko lice, imotot i sredstvata sto ostanuvaat po raspustaneto se prenesuvaat na fondacija koja ima slichni celi.

Vo sluchai vo koi ne mozhat da se ispolnat uslovite utvrdeni vo statutot za nachinot na raspredelbata na sredstvata sto ostanuvaat po namiruvane na pobaruvanata so prestanokot na fondacijata, sredstvata se prenesuvaat na zdruzhenie na gragiani koe je go opredeli soodvetното ministerstvo.

Protiv resenieto od stavot 3 na ovoj chlen mozhe da se podnese zhalba do Komisijata na Vladata na Republika Makedonija.

Dokolku so statutot ne e regulirano na poinakov nachin, po prestanokot na fondacijata deponiranite sredstva sto ostanuvaat po namiruvaneto na pobaruvanata, se

raspredeluvaa na licata koi se ovlasteni za toa, po pravilo toa se korisnicite na imotot i sredstvata na fondacijata.

Vo sluchaj osnovachot na fondacijata da e fizichko lice, a so statutot da mu e zagarantirano pravoto so svoja odluka da ja raspusti fondacijata, togas preostanatiot imot i sredstva se prenesuvaat na fondacija koja ima slichni celi. Znachi, vo nikoj sluchaj osnovachot ne mozhe da gi povrati sredstvata koi gi dal za osnovane i rabotene na fondacijata. So ova se otstranuva mozhnosta od zloupotreba od strana na osnovachot za prenamena i restitucija na imotot na fondacijata od edna strana, i od druga strana se stremi kon trajnost, kontinuitet i serioznost vo namerite za formirane i rabotene na fondacijata.

Dokolku so statutot ne e opredelen nachinot i sredstvata za raspredelba na preostanatiot imot, togas nadlezhното ministerstvo so resenie]e gi opredeli soodvetnite neprofitni organizacii (fondacii ili zdruzenija koi e pozhelno da imaat slichen domen na aktivnosti) na koi]e im se prenesat tie sredstva.

Donesenoto resenie od strana na nadlezhното ministerstvo mozhe da se obzhaluva do Komisijata na Vladata na Republika Makedonija.

chlen 56

Zdruzenijata na gragiani i fondaciite prestanuvaa i:

- ako rabotat sprotivno na odredbite od chlenovite 3 i 4 na ovoj zakon
- ako raboteneto na zdruzenijata na gragiani i fondaciite ne e vo soglasnost so nivniot statut.

Sekoj mozhe da dade inicijativa za prestanok na zdruzenieto na gragiani i fondacijata ako osnovano sesomneva deka ostvaruva aktivnost od stavot 1 na ovoj chlen.

Zdruzenijata na gragiani i fondaciite prestanuvaa i vo slednite sluchai:

1. ako rabotat sprotivno na odredbite od chlenovite 3 i 4 na ovoj zakon

Znachi, zdruzenijata na gragiani i fondaciite]e prestatat so rabota dokolku se zanimavaat so politichki aktivnosti (spored chlen 3 od Zakonot), i dokolku rabotat sprotivno odredbite na chlen 20 od Ustavot na Republika Makedonija i chlen 4 od ovoj Zakon.

2. ako raboteneto na zdruzenijata na gragiani i fondaciite ne e vo soglasnost so nivniot statut.

Osnov za prestanok na združenijata i fondacijate e i nivnoto nerabotene согласно statutarnite odredbi.

Vo ovie slučai, inicijativa može da daje sekoj (fizički i pravni lica) a postapkata se pokrenuva po predlog na javnoto obvinitelstvo.

člen 57

Resenie za prestanok na združenieto na građani ili fondacijata od členot 56 na ovoj zakon donesuva osnovniot sud na čie podrachje združenieto na građani ili fondacijata ima sediste.

Po predlog na javniot obvinitel resenie za prestanok na združenieto na građani i fondacijata donesuva osnovniot sud na čie podrachje združenieto na građani i fondacijata ima sediste.

člen 58

Postapkata pred osnovniot sud vo slučaita od členovite 3 i 4 na ovoj Zakon, se pokrenuva po predlog na osnovniot javen obvinitel.

Postapkata pred osnovniot sud se vodi spored pravilata na procesnata postapka dokolku so odredbite na ovoj zakon ne e poinakú opredeleno.

Raspravata pred sudot se održuva vo prisustvo na podnositelot na predlogot i zastapnikot na združenieto na građani i fondacijata.

Postapkata za prestanok na združenieto na građani i fondacijata e itna.

Koga se raboti za povreda na člen 3 i 4 od ovoj Zakon, (odnosno člen 20 od Ustavot) postapkata pred osnovniot sud se pokrenuva po predlog na osnovniot javen obvinitel.

Osnovniot sud postapkata za prestanok ja vodi spored pravilata na procesnata postapka.

Na raspravata po predlogot za prestanok na združenieto ili fondacijata mora da prisustvuva javniot obvinitel i zastapnikot na soodvetното združenie ili fondacija.

Ovaa procesna postapka za prestanok e itna.

člen 59

Protiv resenieto na osnovniot sud za prestanok na združenieto na građani ili fondacijata, nezadovolnata stranka može da podnese žalba preku osnovniot sud do

apelacioniot sud vo rok od 8 dena od denot na priemot na resenieto.

Navremenata i dozvolena zhalba, osnovniot sud ja dostavuva do apelacioniot sud vo rok od 3 dena od denot na priemot na zhalbata.

Apelacioniot sud po sopstvena ocenka mozhe da gi povika strankite so cel da gi soslusa i da pribavi dopolnitelni dokazi.

Apelacioniot sud po zhalbata odluchuva vo rok od 3 dena od priemot na zhalbata.

Protiv pravosilното resenie dozvolena e zastita na zakonitosta, koja ja podnesuva javniot обвинител.

Dokolku osnovniot sud donese resenie za prestanok na zdruzenieto na gragiani ili fondacijata, nezadovolnata stranka mozhe da podnese zhalba preku osnovniot sud do apelacioniot sud vo rok od 8 dena od denot na priemot na resenieto.

Navremenata i dozvolenata zhalba osnovniot sud ja dostavuva vo rok od 3 dena do apelacioniot sud.

Apelacioniot sud, mozhe dokolku smeta deka mu trebaat novi dokazi da gi povika strankite so cel povtorno da gi soslusa.

Vtorostepeniot- apelacioniot sud vtorostepenata postapka mora da ja resi vo rok od tri dena od priemot na zhalbata.

Protiv pravosilното resenie (doneseno od apelacioniot sud) dozvoleno e vonreden praven lek - barane zastita na zakonitosta, koe go podnesuva javniot обвинител.

chlen 60

Vrz osnova na resenieto od chlenovite 52, 54 i 57 na ovoj zakon, zdruzenieto na gragiani i fondacijata se brisat od sudskiot registar.

Podatocite za briseneto se objavuvaat vo "Sluzhben vesnok na Republika Makedonija".

So donesuvaneto na resenieto za prestanok na zdruzenieto na gragiani (chlen 52) i fondacijata (chlen 54) i zdruzenie na gragiani i/ili fondacija (chlen 57) zdruzenieto ili fondacijata se brisat od sudskiot registar.

Briseneto se objavuva vo sluzhbeniot vesnik na Republika Makedonija.

V. SREDSTVA NA ZDRUZENIJATA NA GRAGIANI I FONDACIITE

chlen 61

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite mozhat da steknuvaat predmeti, parichni sredstva i imotni prava.

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite sredstvata gi steknuvaat od chlenarina, prilozi, donacii, podaroci i slichno i so niv raspolagaat vo soglasnost so statutot i so zakon.

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite mozhat da ostvaruvaat prihodi i od dobivkata na trgovskite drustva koi gi osnovala so sredstva na zdruzhenieto i od drugi izvori.

Zdruzhenijata na gragiani i fondaciite mozhat da dobivaat sredstva od Buxetot na Republikata, buxetite na edinicite na lokalnata samouprava i Buxetot na Grad Skopje.

Sredstvata od stavot 4 na ovoj chlen se dobivaat vrz osnova na prethodno izgotveni programi (proekti) od zdruzhenijata na gragiani ili fondaciite koi je bidat odobreni od Vladata na Republika Makedonija, odnosno nadlezhnite ministerstva, sovetite na edinicite na lokalnata samouprava i Sovetot na Grad Skopje, vo soglasnost so zakon.

Zaradi ostvaruvane na svoite celi i zadachi, zdruzhenijata na gragiani i fondaciite mozhat da steknuvaat: predmeti, parichni sredstva i imotni prava.

Ovie sredstva mozhat da se steknat od: chlenarina, prilozi, donacii, podaroci i slichno. Isto taka, mozhat da postojat i "pasivni prihodi" kako sto se: bankovni kamati, dividendi, naemnina itn. Obvrska na zdruzhenijata i fondaciite e so ovie sredstva da raspolagaat vo soglasnost so sopstveniот statut i Zakonot.

Isto taka zdruzhenijata i fondaciite soglasno chlen 7 stav 3 od ovoj Zakon mozhat da ostvaruvaat prihodi i od dobivkata na trgovskite drustva sto gi osnovala so svoi sredstva.

Dokolku rabotata na zdruzhenijata ili fondaciite e od interes za drzhavata i lokalnata samouprava, nivnata aktivnost mozhe da bide alimentirana od sredstvata na buxetot na Republikata, buxetite na edinicite na lokalnata samouprava i buxetot na Sovetot na Grad Skopje.

Sredstvata od buxetot na drzhavata ili lokalnata samouprava, je se dobijat vrz osnova na proekti izgotveni od zdruzhenijata ili fondaciite a odobreni od Vladata, nadlezhnite ministerstva, sovetite na edinicite na lokalnata samouprava i Sovetot na Grad Skopje.

chlen 62

Sredstvata sto zdruzhenijata na gragiani i fondaciite gi steknuvaat soglasno so chlenot 61 na ovoj zakon se nivna sopstvenost.

Ovde se raboti za poseben vid na sopstvenost na zdruzhenija na gragiani i fondacii (sui generis) sto egzistira vo Republika Makedonija. Posebniot karakter na sopstvenosta proizleguva od nachinot na steknuvane, trosene i prestanok na sopstvenosta koj nachin e reguliran so odredbite na ovoj Zakon.

chlen 63

So statutot na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite se utvrduva organot koj vrsi kontrola za namensko koristene i raspolagane so sredstvata i prohodite na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite.

Organot od stavot 1 na ovoj chlen e sostaven od chlenovi, lica na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite koi se izbiraat na nachin predviden so statutot.

Sekoj chlen ima pravo da bara da izvrsi uvid vo koristeneto na sredstvata i prihodite na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite na nachin utvrden so statutot.

Kako zadolzhitelen organ sto sekoe zdruzhenie na gragiani i fondacija so svojot statut mora da go formira, e organot (najchesto nadzoren odbor) koj vrsi kontrola za namenskoto koristene i raspolagane so sredstvata i prihodite na zdruzhenijata na gragiani i fondaciite.

Zakonot ostava na dispozicijata na zdruzhenijata i fondaciite so svojot statut da gi opredelat chlenovite, nachinot na nivniot izbor i rabota na ovoj organ.

Isto taka, vo statutot sekoe zdruzhenie na gragiani ili fondacija mora da predvidi transparentnost i javnost vo nivnoto finansisko rabotene, odnosno na sekoj chlen na soodvetното zdruzhenie da mu se ovozmozhi uvid vo koristeneto na sredstvata i prihodite na sopstvenoto zdruzhenie.

chlen 64

Fondacijata gi upotrebuva svoje sredstva (prihodi) iskluchitelno za ostvaruvane na statutarnite celi.

Fondaciite svoje prihodi steknati soglasno chlen 61 od ovoj Zakon gi upotrebuvaat iskluchivo za ostvaruvane na statutarnite celi.

chlen 65

Korisnik e lice na koe mu se davaat sredstva od sopstvenosta na fondacijata.

Dokolku so statutot na fondacijata ne se točno opredeleni korisnicite, kako korisnici se smetaat site lica vo soglasnost so statutarnite celi na fondacijata.

Osnovachite, chlenovite na upravniot odbor ili sovetot, vrabotenite lica vo fondacijata mozhat da se javat kako korisnici dokolku toa e vo soglasnost so celite na fondacijata i statutot i dokolku za toa se izjasnile dve tretini od chlenovite na upravniot odbor.

Pod korisnik ovoj Zakon se podrazbira lice na koe mu se davaat sredstva od imotot na fondacijata a koi se nameneti za ostvaruvane na nejzinite statutarni celi i zadachi.

Ako korisnicite so statutot ne se definirani kako specifichna grupa na lugie so opredeleni karakteristiki (studenti, sportisti, nauchen podmladok, slepi lica, lugie zaboleni od opredeleni bolesti i slichno) togas kako korisnici je se smetaat site lica vo soglasnost so statutarnite celi na fondacijata.

Po pravilo, osnovachite, chlenovite na upravniot odbor ili sovetot, vrabotenite lica vo fondacijata ne mozhat da se javat kako korisnici. Tie mozhat da se javat kako korisnici dokolku se ispolneti dva uslova:

1. Ako toa e vo soglasnost so celite i statutot na fondacijata
2. Ako za toa se izjasnile 2/3 od upravniot odbor.

Znachi, Zakonot predviduva kumulativno ispolnuvane na ovie dva uslova.

VI. ZDRUZHENIJA NA STRANCI, STRANSKI I MEGIUNARODNI NEVLADINI ORGANIZACII

1. Zdruzenija na stranci

chlen 66

Strancite koi imat postojan ili privremen prestop ili privremeno prestopuvaat podolgo od edna godina na teritorijata na Republika Makedonija, mozhat da osnovaat zdruzenija na stranci pod uslovi utvrdeni so ovoj zakon.

Odobrenie za osnovane na zdruzhrenie na stranci od stavot 1 na ovoj chlen, dava osnovniot sud na chie podrachje zdruzenieto na stranci ima sediste po prethodno pribaveno mislene od Ministerstvoto za nadvoresni raboti.

Osnoven uslov za osnovane na zdruzhenija na stranci Zakonot go predviduva postojaniot ili privremeniot prestop podolgo od edna godina na teritorijata na Republika Makedonija.

Isto taka, Zakonot kako uslov za osnovane na zdruzhenija na stranci e prethodno pribaveno mislene od ministertvoto za nadvoresni raboti koe e osnova za dobivaneto na odobrenie za osnovane zdruzhenie na stranci koe go donesuva osnovniot sud na chie podrachje zdruzhenieto na stranci ima sediste. Znachi, ovde pozitivnoto mislene na Ministerstvoto za nadvoresni raboti e uslov za donesuvane na odluka za upis vo registarot na zdruzhenieto na stranci.

chlen 67

Osnovane na zdruzhenie na stranci mozhe da se odobri po barane od najmalku petmina polnoletni stranci.

Osnovane na zdruzhenie na stranci mozhe da se odobri samo za unapreduvane na nauchni, sportski, kulturni, humanitarni i socijalni celi.

Identichno kako kaj zdruzhenijata na gragiani kade osnovachi se drzhavjani na Republika Makedonija (chlen 17 od Zakonot) taka i osnovaneto na zdruzhenie na stranci mozhe da se odobri po barane od najmalku petmina polnoletni stranci.

Pravata, interesite i uveruvanata za koi strancite mozhat da formiraat zdruzhenija se stesneti vo odnos na domasnite drzhavjani. Imeno, strancite ne mozhat da osnovaat zdruzhenija na stranci za ostvaruvane i zastita na: struchni, tehnicni, ekonomski, obrazovni i drugi celi. Zakonot dozvoluva osnovane na zdruzhenija na stranci samo za unapreduvane na nauchni, sportski, kulturni, humanitarni i socijalni celi.

chlen 68

Vo postapkata za registracija i prestanok na zdruzhenijata na stranci se primenuvaat odredbite od ovoj zakon, za registracija i prestanok na zdruzhenijata na gragiani.

Za zdruzhenijata na stranci osnovniot sud vodi poseben registar.

Postapkata za registracija i prestanok na zdruzhenieto na stranci e identichna so postapkata za domasnite zdruzhenija na gragiani.

Osnovniot sud vodi poseben registar za združenija na stranci slično kako i za domašnite združenija na građani i fondaciji regulirano so član 51 od ovoj Zakon.

2. Stranski i međunarodni nevladini organizaciji

član 69

Na teritorijata na Republika Makedonija možat da se osnovaat i da dejstvuvaat stranski i međunarodni nevladini organizaciji, fondaciji, sojuzi i nivni podružnici koi se neprofitni (vo natamosniot tekst: stranski organizaciji).

Na teritorijata na Republika Makedonija možat da se osnovaat i da dejstvuvaat i drugi organizaciji koi se isključitelno finansirani od bilateralni i multilateralni dogovori za da se vkluchat vo razvojnite proekti na Republika Makedonija.

Dejnosta na stranskite organizaciji ne smee da bide vo nesoglasnost so Ustavot, zakonite na Republika Makedonija i međunarodnite dogovori koi Republika Makedonija gi skluchila ili im pristapila.

Zakonot dozvoluva na teritorijata na Republika Makedonija možat da se osnovaat i da dejstvuvaat stranski i međunarodni nevladini organizaciji, fondaciji, sojuzi i nivni podružnici koi se neprofitni.

Isto taka, vo Makedonija možat da se osnovaat i dejstvuvaat i drugi organizaciji koi se isključitelno finansirani od bilateralni i multilateralni dogovori za da se vkluchat vo razvojnite proekti na Republika Makedonija (i pokraj toa sto nekoi od niv ja nemaat neprofitnata karakteristika).

Osnoven uslov za egzistiranje na ovie stranski organizaciji e nivnata dejnost da ne bide vo nesoglasnost so Ustavot, zakonite na Republika Makedonija i međunarodnite dogovori koi Republika Makedonija gi skluchila ili im pristapila.

član 70

Stranskite organizaciji se zapisuvaat vo registarot na stranski organizaciji sto go vodi osnovniot sud, po prethodno pribaveno mislene na Ministerstvoto za nadvoresni raboti.

Isto kako i združenijata na stranci i ovie organizaciji je se zapisat vo registerot na stranski organizaciji po prethodno pribaveno mislene od Ministerstvoto za nadvoresni raboti.

chlen 71

Baraneto za upis vo registarot na stranska organizacija so sediste na teritorijata na Republika Makedonija potrebno e da gi soдрzhi site podatoci i dokumenti propisani vo chlenot 44 na ovoj zakon.

So baraneto za upis vo registarot na stranskata organizacija treba da dostavi podatoci od registarot vo zemjata kade sto e registrirana.

Ako na teritorijata na Republika Makedonija se formira podruhnica na stranska organizacija, so baraneto za upis vo registarot treba da se priloжи i izvod od osnovniot akt (pravilata) od koj se gleda deka stranskata organizacija ima status na pravno lice i da se navede sedisteto na taa podruhnica.

Odredbite od ovoj zakon soodvetno se primenuvaat i na stranskite organizacii.

Kon baraneto za upis vo registarot na stranski organizacii so sediste na teritorijata na Republika Makedonija treba da se priloжи aktot za osnovane, statutot na organizacijata, programata na organizacijata i ovlastenoto lice za zastapuvane na organizacijata.

Kon ova barane (prijava za upis) treba da se dostavat podatoci za registracija vo zemjata kade sto e registrirana taa stranska organizacija. Pri ova, sekako deka bi trebalo da se vodi smetka za registracionite specifikii na soodvetnata zemja od kade poteknuva organizacijata koja bara da bide registrirana.

Dokolku vo Makedonija se formira podruhnica (kancelarija, ekspozitura, oddel, ogranok) na stranska organizacija togas so baraneto za upis vo registarot treba da se priloжи i osnovniot akt (pravilata) koj e dokaz deka taa stranska organizacija ima praven legitimitet i da se navede sedisteto na taa organizacija.

Odredbite sto se primenuvaat na domasnite zdruhenija na gragiani i fondacii soodvetno se primenuvaat i na stranskite organizacii, se razbira povtorno vodejji smetka za statutarnite i operativnite specifikii na soodvetnata organizacija. Specifikii koi mozhat da proizlezat se sluchuva da se odnesuvaat na vnatresnata struktura na taa organizacija, na odnosite megiu izbranite organi i sl, sto vsusnost se resava preku statutarnite odredbi.

VII. SORABOTKA I ZDRU@UVANE NA ZDRU@ENIJATA NA GRA|ANITE I FONDACIITE

chlen 72

Združenijata na građani i fondacije mogu međusobno da se pridružuju ili združuju u saveze ili u druge oblike na pridruživanje ili združivanje, za zajedničko unapređivanje na svojata radu i aktivnosti, za usuglašivanje na posebne i zajedničke interese u oblasti za koju se osnivaju, kako i za ostvarivanje na drugi prava od zajednički interes.

Savezi i druge oblike na združivanje na združenijata na građani i fondacije mogu da sarađuju i da se uključuju ili pridružuju u međunarodni organizaciju, ako toa ne e u nesoglasnost sa Ustavom i zakonom i ako e predviđeno sa statutom.

Združenijata na građani i fondacije se dužni uključivanje ili pridruživanje u međunarodni organizaciju da go zapišu u registar, najduže 30 dana od dana na uključivanje ili pridruživanje.

Zbog zajedničko unapređivanje na svojata radu i aktivnosti, za usuglašivanje na posebne i zajedničke interese u oblasti za koi se osnivaju, kako i za ostvarivanje na drugi prava od zajednički interes, združenijata na građani i fondacije mogu međusobno da se pridružuju ili združuju u saveze, dvije, unije, društva i slično, ili u druge oblike na pridruživanje ili združivanje.

Ove oblike na združivanje na združenijata i fondacije mogu da sarađuju i da se uključuju ili pridružuju u međunarodni organizaciju, ako toa ne e u nesoglasnost sa Ustavom i zakonom i ako e predviđeno sa statutom.

Dokolku združenijata i fondacije se uključuju i pridružuju u međunarodni organizaciju, tie se dužno u roku od 30 dana od dana na uključivanje ili pridruživanje toa da go zapišu u sudski registar.

Primer na statut na poviši oblik na pridruživanje i združivanje (savez) e dat u prilogu na ovaj komentar.

VIII. KAZNENI ODREDBI

chlen 73

Sa parična kazna od 100.000 do 200.000 denara je se kazni za prekršak združenje na građani i fondacija ako go koristi svojot imot i sredstva suprotno na članovima 3 i 7 stav 2 na ovaj zakon.

Za prekršokot od stav 1 na ovoj chlen na npravnoto lice]e mu se izreche i merka na bezbednost zabrana na vrsene na dejnosta za period od edna do pet godini.

Dokolku opredeleno zdruzhenie na gragiani i fondacija go koristat svojot imot za politichki aktivnosti (chlen 3) i za vrsene na stopanski dejnosti sprotivno na nivnite statutarni celi i zadachi (chlen 7 stav 2), togas tie]e se kaznat za prekršok so parichna kazna od 100.000 do 200.000 denari.

Pokraj glavnata (parichna) kazna, za ovoj prekršok na zdruzhenijata na gragianite ili fondaciite mozhe da im se izreche i merka za bezbednost zabrana na vrsene na dejnosta od edna do pet godini (soglasno chlen 24 stav 1, tochka 2 od Zakonot za prekršocite, Sluzhben vesnik na RM br.15 od 03.04.1997).

chlen 74

So parichna kazna od 20.000 do 80.000 denari]e se kazni za prekršok zdruzhenie na gragiani, zdruzhenie na stranci i fondacija ako:

-zapochne so rabota pred da bide zapisano vo registarot (chlen 6 stav 2)

-vo predvideniot rok ne podnelo barane do osnovniot sud za zapisuvane na izmenite i dopolnuvanata na aktot za osnovane ili statutot (chlen 49 stav 1)

-vo rok od 30 dena ne go izvesti osnovniot sud za povrzuvane ili zachlenuvane vo sojuz ili megiunarodna organizacija (chlen 72 stav 3).

Zdruzhenie na gragiani, zdruzhenie na stranci i fondacija so parichna kazna od 20.000 do 80.000 denari]e se kazni za prekršok ako:

1. Pochnalo so rabota pred da se steknat so praven subjektivitet, odnosno pochnale so rabota pred da bidat zapisani vo sudskiot registar (chlen 6 stav 2)

2. Vo rok od 30 dena ne podnele barane za izvršenite izmeni i dopolnuvana na aktot za osnovane ili statutot do osnovniot (registracioniot) sud za zapisuvane na izmenite i dopolnuvanata vo registarot (chlen 49 stav 1)

3. Vo rok od 30 dena ne go izvesti osnovniot sud za povrzuvane ili zachlenuvane vo sojuz ili megiunarodna organizacija (chlen 72 stav 3)

Zakonot vo ovoj sluchaj ne gi anticipira onie organizacii koi nemaat zhelba da bidat registrirani, toest da se zdobijati so status na pravno lice. Se pretpostavuva deka

neformalno združenite građani koji uopšte inicijalno ne projavile želja ili ne prevzemale nikakvi aktivnosti u pravcu na to da izvrše registracija, deka ne čuvstvuvaa potreba da budu registrirani. Prva alineja na ovoj član vsusnost se odnosi na one organizacije koji imaju želja da se dobiju status na pravno lice, a započnala su raba pred toj status da budu dobien.

člen 75

So parichna kazna od 10.000 do 25.000 denari je se kazni za prekršok liceto koje zastupa združenieto na građani ili fondacijata ako u rok od 15 dana od denot na nastanuvane na okolnostite za prestanok od članovite 52 stav 2 na ovoj zakon ne go izvesti osnovniot sud.

Dokolku zakonskiot zastapnik na združenieto na građani ili fondacijata u rok od 15 dana od denot na nastanuvane na okolnostite za prestanok predvideni u članovite 52 stav 2 i 54 stav 2 na ovoj zakon ne go izvesti osnovniot sud, so parichna kazna od 10.000 do 25.000 je se kazni za prekršok.

IX. PREODNI I ZAVRŠNI ODREDBI

člen 76

Postojnite opstestveni organizacije, združenija na građani, združenija na stranci i stranski međunarodni nevladini organizacije, savezi, organizacije i nivniti podružnici se dolžni svoje programe i statuti da gi usoglasat so odredbite na ovoj zakon u rok od šest meseci od denot na negovoto vleguvane u sila i da se zapisat u registarot na združenijata na građani i fondacijate.

Site organizacije koji egzistirale na teritorijata na Republika Makedonija spored Zakonot za opstestveni organizacije i združenija na građani i Zakonot za združuvaneto na građanite u združenija, opstestveni organizacije i politichki organizacije sto se osnovaat za teritorijata na SFRJ (vidi člen 84) se dolžni svoje programe i statuti da gi usoglasat so odredbite na ovoj zakon u rok od 6 meseci (do 10.01.1999 godina).

člen 77

Osnovniot sud je izvrši upis na postojnite opstestveni organizacije, združenija na građani, združenija na stranci i stranski međunarodni nevladini organizacije, fondacije, savezi i nivniti podružnici koji se registrirani

spored odredbite na Zakonot za opstestveni organizaciji i združenija na građani, vo registarot ako gi ispolnat uslovite utvrđeni so ovoj zakon.

Ako imeto na dve ili poveđe združenija na građani se povtoruva so isti znaci i zborovi, postojnoto ime go zadržuva združenieto koe e prvo zapisano vo registarot na opstestvenite organizaciji i združenija na građani.

Dokolku se usoglasat statutot i programata za rabota na soodvetnoto združenie na građani togas osnovniot (registracioniot sud) je izvrši upis na postojnite združenija na građani soglasno odredbite na ovoj Zakon.

Vo sluchaj da dosega egzistirale odnosno imalo pojavi da imeto na dve ili poveđe združenija na građani se povtoruva so isti znaci i zborovi, togas postojnoto ime go zadržuva združenieto na građani koe e prvo zapisano vo registarot na opstestvenite organizaciji i združenija na građani pri Ministerstvoto za vnatresni raboti.

chlen 78

Dokolku po istekot na rokot od chlenot 76 na ovoj zakon opstestvenite organizaciji, združenija na građani, združenija na stranci i stranski megiunarodni nevladini organizaciji, fondaciji, sojuzi i nivnite podružnici ne bidat zapisani vo registarot na združenijata na građani i fondaciite, prestanuvaat so rabota i je se izbrisat od registarot sto go vodi organot na upravata nadležhen za vnatresni raboti.

Ako do 10.01.1999 godina nekoja od postojnite orgnizaciji (predvidena vo chlen 76) ne se zapise vo registarot na združenijata na građani i fondaciji, togas ministerstvoto za vnatresni raboti po službena dolžnost treba da gi izbrise od postojniot registar na združenija na građani. Po ovoj rok, združenijata na građanite je mora da se zapisat vo sudskiот registar kako novoformirano združenie na građani soglasno chlen 44 od ovoj zakon.

chlen 79

Postapkata za registracija na združenija na građani, združenija na stranci i stranski megiunarodni nevladini organizaciji, fondaciji, sojuzi i nivni podružnici, koja na denot na vleguvaneto vo sila na ovoj zakon ne e završena je završi spored odredbite na ovoj zakon.

Dokolku postapkata za registracija na združenie na građani zapochnala soglasno odredbite na poranesnite

zakoni (vidi chlen 84) a ne završila, je završi spored odredbite na ovoj Zakon.

chlen 80

Ministerot za pravda, propisite utvrđeni so chlenot 43 stav 4 na ovoj zakon je gi donese vo rok od 30 dena od denot na vleguvaneto vo sila na ovoj zakon.

Ministerot za pravda e dolzhen vo rok od 30 dena od denot na vleguvaneto vo sila na ovoj Zakon da donese propisi za obrasci za registri na združenijata na gragianite i fondaciite.

Ministerot za pravda na 14 avgust 1998 godina go donese Pravilnikot za obrascite na registrite na združenijata na gragiani i fondaciite, na združenijata na stranci i stranski organizacii i za nachinot na nivnoto vodene, objaven vo Služben vesnik na Republika Makedonija broj 41/98.

chlen 81

Imotot na opstestevenite organizacii i združenija na gragiani steknat od sopstveni sredstva e imot na združenija na gragiani i nivnite pravni sledbenici.

Pod sopstveni sredstva od stavot 1 na ovoj chlen se podrazbiraat sredstvata od chlenarini, donacii, pokloni, legati, prihodi dobieni od poranesnite opstestveno-politichki zaednici, samoupravni interesni zaednici i od Lotarija na Makedonija za redovni aktivnosti.

Postojnite združenija na gragiani imotot sto go steknale so sopstveni sredstva e imot na združenija na gragiani i nivnite pravni sledbenici.

Pod sopstveni sredstva se podrazbiraat sredstvata od chlenarina donacii, pokloni, legati, prihodi dobieni od poranesni opstestveno-politichki zaednici, samoupravni interesni zaednici i od Lotarija na Makedonija za redovni aktivnosti.

chlen 82

Imotot i sredstvata dodeleni na opstestvenite organizacii i združenija na gragiani dobien na koristene od strana na poranesnite opstestveno-politichki zaednici i samoupravni interesni zaednici se drzhavna sopstvenost.

Dokolku imotot i sredstvata na postojnite združenija na gragiani e daden na koristene od strana na poranesnite opstestveno-politichki zaednici (opština, Republika i

Federacija), i samoupravni interesni zaednici, toj imot e drzhavna sopstvenost.

chlen 83

Zdruzhenijata na gragiani pravni sledbenici na opstestvenite organizacii i zdruzhenija je go koristat imotot vo drzhavna sopstvenost pod zakup, dokolku se koristi za celite i zadachite na zdruzhenieto na gragiani.

Zdruzhenijata na gragiani pravni sledbenici na opstestvenite organizacii i zdruzhenija formirani za humanitarni celi je go koristat imotot vo drzhavna sopstvenost pod zakup bez nadomest, dokolku toj se koristi za celite i zadachite na zdruzhenieto na gragiani.

Zakupniot odnos megiu zdruzhenieto na gragiani i drzhavata se ureduva so dogovor.

Dogovorot za zakup vo imeto na drzhavata go skluchuva organot na upravata opredelen so zakon.

Dokolku zdruzhenijata na gragiani imotot od drzhavna sopstvenost go koristat za ostvaruvane na celite i zadachite na zdruzhenieto, togas toj imot je go dobijat pod zakup od strana na drzhavata.

Dokolku imotot sto se koristi pod zakup od soodvetното zdruzhenie se koristi za humanitarni celi, togas toj zakup je bide bez nadomest.

Zakupnite odnosi je se reguliraat soglasno pravilata na obligacionoto pravo so dogovor za zakup.

Vo ime na drzhavata, dogovorot za zakup je go skluchi soodvetното ministerstvo.

chlen 84

So denot na vleguvaneto vo sila na ovoj zakon prestanuvaa da vazhat Zakonot za opstestveni organizacii i zdruzhenija na gragiani "Sluzhben vesnik na SRM" br.32/83 i 12/90, koj se odnesuva na opstestvenite organizacii i zdruzhenija na gragiani bez politichki celi, i Zakonot za zdruzhuvaneto na gragianite vo zdruzhenija, opstestveni organizacii i politichki organizacii sto se osnovaat za teritorijata na SFRJ, "Sluzhben list na SFRJ", br.42/90.

So denot na vleguvaneto vo sila na ovoj zakon prestanuvaa da vazhat postojnite zakoni: Zakonot za opstestveni organizacii i zdruzhenija na gragiani "Sluzhben vesnik na SRM" br.32/83 i 12/90, i Zakonot za zdruzhuvaneto na gragianite vo zdruzhenija, opstestveni organizacii i politichki organizacii sto se osnovaat za teritorijata na SFRJ, "Sluzhben list na SFRJ", br.42/90.

chlen 85

Ovoj zakon vleguva vo sila osmiot den od denot na objavuvaneto vo "Sluzhben vesnik na Republika Makedonija".

Vacatio legis na ovoj Zakon e 8 dena od denot na negovoto objavuvane vo Sluzhben vesnik na Republika Makedonija, odnosno toj pochnal da se primenuva od 10 juli 1997 godina.